

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE
HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Praha, 2018

BcA. Barbora Kaplanová

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE

HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA

Taneční umění

Pedagogika tance

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**SOUKROMÁ TANEČNÍ STUDIA V PRAZE:
LEKCE KLASICKÉHO TANCE PRO DOSPĚLÉ**

BcA. Barbora Kaplanová

Vedoucí práce: MgA. Adéla Pollertová

Oponent práce: doc. Mgr. Mahulena Křenková

Datum obhajoby: září, 2018

Přidělovaný akademický titul: MgA.

Praha, 2018

ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE

MUSIC AND DANCE FACULTY

Dance art

Dance pedagogy

MASTER 'S THESIS

**PRIVATE DANCE STUDIOS IN PRAGUE:
LESSONS OF CLASSICAL DANCE FOR ADULTS**

BcA. Barbora Kaplanová

Supervisor: MgA. Adéla Pollertová

Opponent of the exam: doc. Mgr. Mahulena Křenková

Date of rebbutal: September, 2018

Degree: MgA.

Prague, 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem magisterskou práci na téma

SOUKROMÁ TANEČNÍ STUDIA V PRAZE:
LEKCE KLASICKÉHO TANCE PRO DOSPĚLÉ

vypracovala samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne

.....

podpis diplomanta

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá soukromými tanečními studii v Praze, která poskytují lekce klasického tance pro dospělé. První část práce shrnuje obecné předpoklady potřebné k tomu, aby taneční studio obstálo v současné konkurenci a zároveň vyhovělo náročným požadavkům veřejnosti. Další, obsahově větší část, se věnuje tematice dospělých klientů klasického tance v souvislosti se zájmovou činností. Výzkum, který je založen na vlastních zkušenostech autorky, sleduje provoz soukromých tanečních studií, která lekce pro dospělé nabízejí. V rámci návštěv autorka mapuje prostředí, prostory, kvalitu výuky a s tím související lektorskou činnost v jednotlivých tanečních studiích.

Klíčové pojmy

Soukromá taneční studia, baletní studia, komerční studia, taneční škola, zájmové vzdělávání dospělých, baletní lekce pro dospělé, taneční vzdělání, klasický tanec, balet, výuka dospělých, lektor tance, taneční pedagog

Abstract

This Master's thesis reviews private dance studios in Prague that offer classical ballet dance lessons for adults. The first chapter summarises general prerequisites for a studio to sustain in a competitive market while meeting the demands of the customers. Another, more extensive part of the content examines adult classical ballet classes in the context of a hobby. The research consist of an experiential study investigating the dynamics in private dance studios offering adult dance classes. Through her visits to individual dance studios, the author analyses links and interdependencies between environment, space, lesson quality and related teaching activity.

Key words

Private dance studios, ballet studios, commercial studios, dance school, adult learning, ballet lessons for adults, dance education, classical dance, ballet, adult education, dance teacher

Poděkování

Ráda bych vyjádřila poděkování své vedoucí práce MgA. Adéle Pollertové za vedení diplomové práce a za sdílení svých zkušeností a cenné rady, které jsem při tvorbě práce využila.

Poděkování patří i majitelům a manažerům tanečních studií, kteří mi s ochotou poskytli informace a zkušenosti týkající se jejich podnikání.

Obsah

1.	Úvod.....	1
2.	Soukromá taneční studia	3
2.1.	Prostředí a lokalita tanečního studia	6
2.2.	Finanční kalkulace.....	9
2.3.	Hudební doprovod.....	10
3.	Zájmové vzdělávání dospělých	13
3.1.	Osobnost tanečního pedagoga – lektora.....	14
3.2.	Vzhled pedagoga – lektora	17
3.3.	Pravidla pro lektora	18
3.4.	Pravidla taneční lekce	20
3.5.	Struktura a délka lekce.....	22
4.	Soukromá taneční studia v Praze.....	27
4.1.	Baletní Akademie Adély Pollertové	29
4.1.1.	Prostředí, lokalita a zázemí <i>BAAP</i>	31
4.1.2.	Prostory <i>BAAP</i>	31
4.1.3.	Návštěva lekce klasického tance v <i>BAAP</i>	32
4.2.	Baletní škola <i>Piruet</i>	34
4.2.1.	Prostředí, lokalita a zázemí <i>BŠ Piruet</i>	35
4.2.2.	Prostory <i>BŠ Piruet</i>	36
4.2.3.	Návštěva lekce klasického tance v <i>BŠ Piruet</i>	37
4.3.	Centrum tance	39
4.3.1.	Prostředí, lokalita a zázemí <i>Centra tance</i>	42
4.3.2.	Prostory <i>Centra tance</i>	43
4.3.3.	Návštěva lekce klasického tance v <i>Centru tance</i>	43
4.4.	Contemporary – prostor pro tanec	46
4.4.1.	Prostředí, lokalita a zázemí <i>Contemporary</i>	48
4.4.2.	Prostory <i>Contemporary</i>	49

4.4.3.	Návštěva lekce klasického tance v <i>Contemporary</i>	49
4.5.	Dance Perfect	52
4.5.1.	Prostředí, lokalita a zázemí <i>Dance Perfectu</i>	55
4.5.2.	Prostory <i>Dance Perfectu</i>	56
4.5.3.	Návštěva lekce klasického tance v <i>Dance Perfectu</i>	57
4.6.	Taneční škola Cinderella	60
4.6.1.	Prostředí, lokalita a zázemí <i>Taneční školy Cinderella</i>	61
4.6.2.	Prostory <i>Taneční školy Cinderella</i>	61
4.6.3.	Návštěva lekce klasického tance v <i>Taneční škole Cinderella</i>	62
5.	Závěr	64
6.	Bibliografie	65
7.	Přílohy	69
7.1.	Dotazník pro majitele tanečních studií	69
7.2.	Fotografická příloha	72

1. Úvod

V současné době se soukromá taneční studia těší velké popularitě a oblibě ze strany veřejnosti. Mnoho studií proto kromě dětských lekcí nabízí také lekce pro dospělé, aby se po pracovní době mohli aktivně odreagovat od každodenního shonu a starostí. Klasický tanec je jedním z tanečních stylů, který je díky své tradici mnohými klienty stále vyhledáván. Prostřednictvím baletních lekcí pro širokou veřejnost si návštěvníci tanečních studií mohou splnit dětské sny, vylepšit pohybové návyky nebo si přijít elegantně zacvičit. Nabídka tanečních studií je široká a každý klient si jistě najde to své.

Diplomová práce se zaměřuje na soukromá taneční studia v Praze, která poskytují výuku baletu pro dospělé. Cílem práce je poukázat na činnost tanečních studií, jaká kritéria musí splňovat, aby obstála v současné konkurenci a zároveň si udržela dostatečnou klientelu. Dalším přínosem by měly být zkušenosti s výukou dospělých získané vedením lekcí z pozice pedagoga, z absolvování lekcí z pozice klienta nebo zkušenosti a poznatky lidí, kteří taneční studio vlastní již několik let. Vymezila jsem se pouze na klasický tanec, jelikož sama působím jako lektorka baletu dospělých v jednom studiu a ráda bych své dosavadní získané zkušenosti v diplomové práci zúročila. Některá studia ostatní taneční styly ani neposkytují, a když ano, jedná se převážně o lekce *contemporary* (současného) stylu, které bývají různě modifikovány a upravovány lektorem či současnými trendy. Nejedná se tedy o dlouholetou tradici jako u klasického tance, který je mou hlavní specializací. Zaměřila jsem se pouze na výuku dospělých, jelikož metodická práce i komunikace s dospělými se v mnohém liší od práce s dětmi a na téma výuky dětí v soukromých studiích již je odborná práce zpracována. Kromě toho by zpracování vedení dětských lekcí v soukromém sektoru zasluhovalo zvláštní téma. K tématu výuky klasického tance dospělých není dostupná žádná literatura či zpracované metodické postupy, kterými by se pedagogové mohli řídit, proto i zde jsem čerpala především ze svých dosavadních pedagogických zkušeností s touto problematikou a dále pomocí terénního výzkumu, který spočíval v osobní návštěvě jednotlivých tanečních studií.

V první části diplomové práce se věnuji problematice vzniku tanečního studia, jelikož se zdaleka nejedná o lehkou záležitost a konkurence ze strany jiných

studií je obrovská. Dále je součástí práce kapitola o zájmovém vzdělávání dospělých, jelikož se jedná o volnočasovou aktivitu, která je dobrovolná a lidé navštěvující baletní lekce si za vzdělání platí. Cílem všech osob ve studiu by měla být spokojenost klientů spojená s kvalitou výuky. Kromě samotné výuky se k provozu studia vážou i další aspekty, které musí každý majitel nebo pedagog řešit individuálně. Avšak dodržováním základních pravidel či struktury výuky, které jsou v práci rozebrány, studio získává větší profesionalitu a systematickosti. Poslední a nejobsáhlejší část diplomové práce obsahuje praktický výzkum, v rámci kterého mapují činnost jednotlivých tanečních studií se zaměřením na lekce klasického tance pro dospělé. Dotazníky, rozhovory a informace z webových stránek jednotlivých studií jsou hlavním zdrojem praktické části.

Součástí diplomové práce nejsou osnovy pro výuku dospělých, jelikož každý pedagog – lektor si v komerčním prostředí musí najít svůj styl učení a zjistit, zda vyhovuje jemu i klientům.

2. Soukromá taneční studia

V současné době jsou taneční studia veřejností velmi oblíbená a navštěvovaná. Tradice soukromých baletních škol sahá již do dob První republiky, kdy si svou baletní školu otevřela v Praze např. Jelizaveta Nikolská¹ (1904–1955) nebo v Brně Ivo Váňa Psota² (1908–1952). Dnes existuje mnoho tanečních studií, která nabízí širokou škálu různých stylů tance. Tato centra může navštěvovat kdokoliv, nezáleží na věku, pohlaví, národnosti nebo odbornosti. Většina studií poskytuje taneční kurzy i lekce pro veřejnost na mnoha úrovních, od úplných začátečníků, tedy lidí, kteří se nikdy konkrétnímu tanečnímu stylu nevěnovali nebo mají základní znalosti v oboru (navštěvovali jako děti taneční kroužek), až po pokročilé zájemce nebo lekce typu profi či master. Výhodou těchto hodin pro dospělé může být pravidelný pohyb, zprostředkování odborných informací a poznání nového světa, světa tance.

Baletní lekce v současnosti procházejí velkým boomem, jelikož se jedná o spojení jógy, posilování, strečinku a umění, což jsou disciplíny, které lidé ve dvacátém prvním století vyžadují. Mnoho zájemců tento kompromis stylů ocení, protože dosáhnou protažení a posílení svalů, zlepšení koordinace nebo napravení nesprávného postavení těla. Z devadesáti procent zaujaly baletní lekce zejména ženy, muže v hodinách tohoto typu najdeme jen velmi zřídka. Důvody k pravidelným návštěvám studií mají klienti rozmanité. Některé ženy si plní své dětské sny, jelikož každá malá dívka sní o tylové sukýnce a potlesku před vyprodaným hledištěm, a i když jich mnoho v dětském věku taneční lekce navštěvovalo, z nějakého důvodu posléze přestaly, nyní se ale mohou vrátit zpět a připomenout si tak rané mládí nebo si oživit vzpomínky. Jiné dámy chodí do hodin kvůli protažení a hledání správného držení těla, protože mají sedavé zaměstnání, nedostatek pohybu a z toho plynoucí bolesti zad a nesprávné

¹ Tanečnice, baletní mistryně, choreografka, pedagožka, sólistka *ND v Praze* v letech 1923–1925 a 1934–1945 (od 1937 choreografka a baletní mistryně, 1940–1945 umělecká šéfka baletu), v roce 1925 si v Praze založila vlastní baletní školu.

² Tanečník, choreograf, baletní mistr, pedagog, tanečník *ND v Praze* v sezóně 1924/25, sólista *ND v Brně* v letech 1926–32 (1928–1931 baletní mistr a choreograf), člen *Les Ballets Russes de Monte Carlo* (1932–1936, od 1934 sólista), šéf baletu v Brně (1936–1941), režisér *Ballet Theatre v New Yorku* (1941), baletní mistr, choreograf a zástupce de Basila v *Original Ballet Russe* (1941–1947), šéf baletu v Brně (1947–1952). Znameníť pedagog, v roce 1929 si otevřel vlastní baletní školu v Brně, kde vyučovala i jeho sestra Ljuba Psotová, provd. Kvasnicová (1911–1985).

pohybové návyky. Mnoho žen a dívek pravidelně přichází také proto, že nechtějí trávit svůj čas ve fitness centrech, kde se necítí příjemně, zároveň by si ale rády zacvičily. Právě fitness centra dnes poskytují široký výběr volnočasových aktivit, najdeme mezi nimi například lekce:

- Port de Bras
- Zumby
- Latino Fitness
- Ballet Barre Fitness
- Fit Dance
- Fit Balet

Ač se jedná o pohybové hodiny, u kterých fitness centra uvádějí, že vycházejí z baletu³ a kde slibují, že se zúčastněné „...řádně zpotí a dostanou se do dobré kondice, mimoto je kladen důraz na to, aby si každá tanečnice lekci maximálně užila a odcházela s dobrou náladou“⁴, většinou nesplňují kritéria baletních lekcí metodickým postupem nebo strukturou hodiny.

Jelikož si lidé za kurzy a lekce v komerčních studiích platí, nabízí se nazývat je klienty. Majitelé tanečních center a jejich lektoři by měli vynaložit veškeré úsilí, aby vyhověli požadavkům klientů, a aby se k nim klientela neustále měla touhu vracet. Existuje mnoho aspektů, které v této oblasti můžeme shledat velmi důležitými: prostředí a lokalita studia, dostupnost, prostory, reklama, lektoři, kvalita výuky, cena, nabízená úroveň nebo samotný přístup vyučujících a majitelů. Musíme si uvědomit, že práce s dospělými adepty je jiná než práce s dětmi. Měl by se tomu přizpůsobit jak slovník pohybový, tak mluvený. Celá koncepce výuky, metodika jednotlivých prvků, ale i učební postupy probíhají při výuce dospělých odlišně než při práci s dětmi (na konzervatoři, v základní umělecké škole nebo ve studiích). Neméně důležitým postupem při učení a vyučování dospělých jedinců je ocenění a pochvala. Každá osoba touží po uznání, pozitivním přijetí a ocenění, proto, když se přijde odreagovat z každodenních starostí pomocí pohybu, je žádoucí, aby se vyzdvihl každý pokrok, aby klienti

³ Fit balet - FITNESS & CARDIO cvičení v Praze a Brně. *FITNESS & CARDIO cvičení v Praze a Brně* [online]. Centrum tance, 2017 [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: <https://www.fitnesscardio.cz/styl/fit-balet>

⁴ Fit dance - FITNESS & CARDIO cvičení v Praze a Brně. *FITNESS & CARDIO cvičení v Praze a Brně* [online]. Centrum tance, 2017 [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: <https://www.fitnesscardio.cz/styl/fitdance>

cítili podporu, ne ostych, ale aby měli potřebu navštívit další hodinu s potěšením, ne ve stresu a strachu z pokárání. Samozřejmě, každý pedagog je jiný, nikdo nemá stejné osobnostní vlastnosti a temperament, a stejně tak všichni pedagogové nemají stejné postupy. Při výuce dospělých je ovšem nutné zařadit pochvalu mezi priority. V dnešní době je člověk málokde chválen, možná od blízkých nebo rodiny, od kolegů nebo přátel, ale v zaměstnání již méně. Přitom zmínka o dosažení úspěchu a utvrzení člověka v jeho schopnostech, podpora jeho snahy, to je to, co nás i žáky vede k další motivaci a výkonům. Mimoto tak baletní svěřenci získávají jistou sebedůvěru. Pochvala však nemůže být zařazována na úkor kvality. Učitelé by při vykonávání své profese měli dbát na kvalitní provedení veškerých prvků, ale zároveň slevit z nároků oproti učení profesionálních tanečnicků nebo studentů konzervatoří, tedy vycházet ze schopností a možností klientů. Součástí tohoto náročného procesu je naučit se a přijmout fakt, že lidé, kteří začnou s baletem až v produktivním věku, zřejmě nikdy nebudou profesionálními tanečnickými na vysoké úrovni. Naučit se pracovat s jinými dispozicemi a potřebami svých „žáků“ vede pedagoga k získání nových zkušeností a následné technické zlepšení klientů pedagogy profesně i lidsky obohacuje.

Vhodný název tanečního studia

Správně zvolený název studia je začátek úspěšného podnikání. Jméno podnik reprezentuje na veškerých kulturních a společenských událostech nebo v rámci představení a reklamy. Jedná se o značku byznysu, název by měl podávat jasnou informaci, co od instituce očekávat, jakým směrem je zaměřena a posléze také určitou podnikatelskou vizi. Možností můžeme nalézt mnoho: *taneční studio*, *baletní studio*, *pohybové studio*, *taneční škola*, *baletní škola*, nebo jiný název, který obsahuje slova tanec a balet. Když si soukromé studio zakládá slavná osobnost, např. sólista/sólistka známého souboru, může do názvu vložit své jméno a téměř zaručeně se zpočátku mnoho lidí a dětí přihlásí do studia jen z důvodu, aby se setkali s touto osobností – v Praze nesou jména svých zakladatelů např. *Baletní Akademie Adély Pollertové*, *Baletní škola BcA. Jána Nemce* nebo *Baletní škola Olgy Kyndlové*. Další z možností, jak studio pojmenovat a zároveň již poukázat na jeho zaměření, je použít název baletního představení nebo z odborné baletní terminologie, např. *Taneční škola Cinderella*

nebo *Baletní škola Pirueta*. Velká část veřejnosti přihlásí sebe nebo své dítě do studia, které má prověřené z recenzí, což je největší a nejlepší reklama, anebo dle zakladatele studia, případně lektorů, kteří lekce vyučují.

2.1. Prostředí a lokalita tanečního studia

„Přemýšlejte o geografickém umístění Vašeho studia. Je to důležité, protože lokalita určuje, jaký typ klientů bude vaše podnikání přitahovat.“⁵

Prostředí a lokalita tanečního studia mohou do jisté míry ovlivnit, jaký typ lidí jej bude navštěvovat. Přednosti kvalitního umístění jsou:

- odpovídající, vhodné prostory pro tanec
- dobrá dopravní dostupnost (návaznost na městskou hromadnou dopravu), výhodou je vlastní parkoviště nebo vyhrazená místa k stání osobních automobilů
- příjemné okolí objektu, kde hodiny probíhají – venkovní prostředí (bezpečná čtvrť, obchody, kavárny, supermarkety)
- snadná viditelnost a dohledatelnost místa.

Majitel centra by si také měl před jeho založením stanovit, na jakou věkovou skupinu chce své studio orientovat. Pokud jeho představa je provozovat především hodiny tance pro děti, měl by si zjistit, zda již ve vybrané lokalitě není jiné, konkurenční centrum, nebo jestli je dané místo vhodné i pro dojíždění dětí z okolí a pro jejich doprovod. Mnoho rodičů, prarodičů či jiných příbuzných, kteří děti na kroužek doprovázejí, ocení, když si v době trvání lekce zařídí různé administrativní či rodinné povinnosti nebo využijí chvíli bez dítěte pro vlastní relaxaci. Proto je výhodou, když se v blízkosti taneční školy nachází kavárna nebo nákupní centrum. Klienti ocení dostupnost automobilem nebo městskou hromadnou dopravou, a pokud objekt disponuje možností parkování, dělá to studio ještě více atraktivní. Málokteré prostředí ale splňuje všechny náročné požadavky a představy budoucího majitele tak, aby zároveň bylo finančně přijatelné, zvláště chce-li vyhovět všem věkovým skupinám.

⁵ How to Start a Dance Studio (with Pictures) - wikiHow. *WikiHow - How to do anything* [online]. Palo Alto (Kalifornie): wikiHow [cit. 2018-03-07]. Dostupné z: https://www.wikihow.com/Start-a-Dance-Studio#Questions_and_Answers_sub

Pokud jsme vlastníci nebo nájemníci prostor, je v našem zájmu, aby byl objekt bezpečnostně zajištěný. Noční můrou každého podnikatele je vykradení studia či odcizení cenných věcí. Prevencí pro tyto situace je například recepce s neustálou přítomností důvěryhodné osoby, která má přehled nad děním ve studiu v průběhu lekcí i mimo ně. Další možností je vlastnit nebo si pronajímat hlídané prostory, kde je dohled dvacet čtyři hodin denně zajišťovaný vlastníkem (správcem) budovy. Alternativou může být alarm, který nás upozorní na neobvyklý pohyb v našich prostorách v době nepřítomnosti některé z osob studia.

Interiér baletního studia můžeme též přirovnat k faktorům prostředí. Klienti, kteří lekce navštěvují, si všímají prostorového uspořádání – jak jsou velké taneční sály, šatny, prostory pro osobní hygienu, recepce (zdali nějakou centrum má) nebo zda si mohou zakoupit občerstvení. Základem interiéru pro výuku tance je baletní sál, který klade na majitele poměrně náročné požadavky, aby byl prostorově odpovídající, dostatečně světlý, čistý, dobře větratelný a případně i hlukově odizolovaný. Speciální a nejvhodnější podlahou pro balet je baletizol, který je finančně náročný a má svá specifika na údržbu (nesmí se pro jeho čištění použít saponáty, po kterých povrch zůstane kluzký), ale klienti takové profesionální vybavení ocení, v dnešní době je vlastně již nutností. Podlaha v sále by neměla být příliš chladná, s tím souvisí i pokojová teplota (18–21°), kterou je vhodné v místnosti neustále udržovat a neměnit.⁶ Mnoho studií v dnešní době bývá vybaveno klimatizací pro letní měsíce. Otázkou je, zda je vhodné ji používat, jelikož hrozí nebezpečí zdravotních problémů. Při zahřátí organismu a následném prudkém ochlazení vlivem proudění chladného vzduchu často dochází ke svalovým kontrakturám, které mohou vést až k blokádám krční a bederní páteře. Můžeme se proto často setkat se skutečností, že studia klimatizaci nevyužívají, někdy ji naopak klienti přímo vyžadují. Pro výuku tance není vhodné přetopené prostředí, studenti se snadněji a rychleji vyčerpávají, brzy jim dochází síly, ale ideální není ani příliš chladná místnost, ve které může dojít k prochlazení organismu nebo k pomalému zahřátí svalů, popř. úrazu kvůli nesprávnému zahřátí. Správná teplota v sále je tedy žádoucí. Alespoň jedna ze stěn musí být opatřena zrcadly přes celou její délku, aby se klienti mohli vidět a kontrolovat si

⁶ NEMEC, Ján. *Problematika soukromého baletního studia jako součást sítě tanečního školství*. Praha, 2002. Bakalářská práce. Akademie múzických umění v Praze, Hudební a taneční fakulta, Katedra tance. Vedoucí práce Marilena Halászová, s. 13-14.

tak správné provedení prvků, ale také aby ze všech úhlů viděli na pedagoga a ten aby měl neustálý přehled o situaci v sále. Nezbytnou součástí výuky klasického tance jsou vodorovné baletní tyče, které se nacházejí podél stěn, do kterých jsou pevně připevněny. Někdy můžeme zaznamenat i tyče přenosné, které by ale měly být dobrou alternativou tyčí pevných, tzn. aby byly dostatečně stabilní a byla s nimi jednoduchá manipulace. Tyč by měla být kvůli správnému baletnímu *alignment* a kvůli provedení prvků *devant* vzdálena minimálně 25 cm od stěny a výškově odpovídat návštěvníkům studia (lepší variantou je mít připevněné dvě tyče nad sebou, jednu pro děti a osoby menšího vzrůstu a druhou pro dospělé a vysoké klienty), tedy zhruba ve výškách 80 cm a 110 cm.⁷ Přenosné tyče mají výhodu v nastavení výšky, kterou si lze pokaždé upravit jinak. Průměr baletní tyče je 6–8 cm. Strop by měl mít pokud možno dostatečnou výšku.⁸ Důležitou složkou pro studio je jeho architektonické rozvržení, jelikož pronajímané prostory nejsou nekonečné. Mnoho provozovatelů, majitelů tanečních studií, se proto obrací na architekty, kteří jim pomáhají využít všechna místa a vhodně rozvrhnout prostory i finance. I když je největší prioritou taneční sál (kde by každý klient měl mít 3 m² pro svůj osobní prostor⁹), neméně důležité sledujeme dámské i pánské šatny s dostatečnou kapacitou, toalety, sprchy, místo na sezení pro klienty, místnost pro lektory, recepci, zázemí pro personál a administrativní místnost (kancelář majitele). Při práci s prostorem mnohdy musíme učinit volbu, např. zdali chceme větší sál na úkor šaten či naopak. Záleží, jaké uspořádání preferujeme a jak je nastaven provoz studia (zda se sejdou v šatně děti i dospělí nebo začínají-li lekce ve stejný čas).

Vlastník prostor by pro řádný a bezproblémový chod studia měl stanovit jistá pravidla, kterými se mají lektori, osoby podílející se na chodu studia, a klienti řídit. Mezi tato pravidla můžeme zahrnout zákaz kouření v prostorách objektu, zákaz nošení jídla na baletní sály, nařízení vstupovat do sálů určených pro tanec

⁷ NEMEC, Ján. *Problematika soukromého baletního studia jako součást sítě tanečního školství*. Praha, 2002. Bakalářská práce. Akademie múzických umění v Praze, Hudební a taneční fakulta, Katedra tance. Vedoucí práce Marilena Halászová, s. 14.

⁸ NEMEC, Ján. *Problematika soukromého baletního studia jako součást sítě tanečního školství*. Praha, 2002. Bakalářská práce. Akademie múzických umění v Praze, Hudební a taneční fakulta, Katedra tance. Vedoucí práce Marilena Halászová, s. 13-14.

⁹ NEMEC, Ján. *Problematika soukromého baletního studia jako součást sítě tanečního školství*. Praha, 2002. Bakalářská práce. Akademie múzických umění v Praze, Hudební a taneční fakulta, Katedra tance. Vedoucí práce Marilena Halászová, s. 13.

pouze v odpovídající obuvi a dodržování časů stanovených studiem (přijít včas na začátek lekce atd.).

2.2. Finanční kalkulace

Velmi důležitým aspektem při vedení soukromého studia jsou také finance a jejich rozvržení. Některá studia dostávají státní nebo soukromé příspěvky anebo granty, ty ovšem nejsou stálé, proto se většina studií musí financovat především sama, což je v současné ekonomické situaci poměrně obtížné. Musíme vycházet z částky, kterou jsou klienti ochotni zaplatit, ale zároveň je nutné pokrýt veškeré náklady studia. Jedná se o:

- nájem
- běžný provoz studia (energie)
- výplaty lektorů a osob podílejících se na chodu studia (recepční, účetní, úklid, propagace, koordinátor, tvorba webových stránek)
- pojištění objektu
- reklama
- představení a s ním spojené náklady (pokud ho pořádáme)¹⁰

Otevření nového tanečního studia proto není jednoduchou záležitostí. Kvůli těmto výdajům musíme již na začátku mít jistou alespoň nějakou klientelu, vstupní kapitál nebo možnost úvěru v bance. Jelikož je studio soukromé, měl by majitel počítat s možným přechodným snížením obrátu a za tímto účelem mít určitou finanční rezervu. Někteří menší podnikatelé krizi nezvládnou a firma končí krachem. Důvodem může být nedostatek klientů, tedy i financí, nebo neplánované výdaje, kdy vlastníkovu peníze dojdou a již dále nemá možnost, jak by svůj podnik udržel. Správný rozpočet a ekonomický plán je proto velmi důležitý. Z výše nájmu bychom měli vypočítat cenu tanečního kurzu na osobu, přičemž částka musí být pro veřejnost přijatelná a nesmí být výrazně dražší než ceny konkurenčních studií, zároveň ale musí být odpovídající a výtěžná pro naše účely.

¹⁰ NEMEC, Ján. *Problematika soukromého baletního studia jako součást sítě tanečního školství*. Praha, 2002. Bakalářská práce. Akademie múzických umění v Praze, Hudební a taneční fakulta, Katedra tance. Vedoucí práce Marilena Halászová, s. 16-17.

2.3. Hudební doprovod

„Hudba je tanci tím, čím je slovo hudbě. Toto přirovnání neznamená nic jiného, než že taneční hudba je nebo by měla být jako psaná báseň, jež stanoví a určuje pohyby a akci tanečníka; ten ji má recitovat a učinit ji srozumitelnou silou a pravdivostí svých gest, živým a oduševnělým výrazem své tváře.“¹¹

Muzikalitu v tanci můžeme označit za vztah, který existuje mezi hudbou a pohybem. Měli bychom naše svěřence vést ke vnímání a poslouchání hudby, jelikož hudba může inspirovat, pomáhá utvářet atmosféru během lekce a podporuje představivost. Balet je s hudbou spjat velmi úzce, pedagogové a interpreti by proto měli vnímat metrum, tempo, rytmus, akcent, frázování i dynamiku.¹² Oproti základním uměleckým školám, kde je obvykle zajištěn korepetitor k výuce tance, tuto výhodu studia nemají, a to z několika důvodů:

1. úspora prostoru v tanečním sále
2. finanční stránka
3. při používání reprodukováné hudby jsme sami sobě vlastním pánem

Samozřejmě, že reprodukováná hudba nenahradí zvuk klasické živé hudby, často strávíme dlouhou dobu nad výběrem té správné skladby k určitým prvkům, musí odpovídat tempo, charakter i délka. Takovými starostmi se nemusíme zabývat, pokud máme najatého odborného korepetitora. Klavírní doprovod má hned několik výhod: tempo můžeme zrychlovat či zpomalovat, můžeme zadávat cvičení, která nejsou pravidelně frázovaná, a posloucháme živý doprovod, což dokresluje jedinečnou atmosféru hodiny. Korepetice znamená jistý stupeň profesionality. V knize *Úvod do taneční pedagogiky* jsou uvedeny hlavní úkoly tanečního korepetitora:

- vytvoření příslušného hudebního stylu, správného tempa a nálady
- vyjádření správného hudebního doprovodu k pohybu tance a tvorba efektivního rytmického modelu

¹¹ NOVERRE, Jean Georges. *Listy o tanci a baletech*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1984, s. 37.

¹² FOSTER, Rory. *Ballet Pedagogy: The Art of Teaching*. I. Title. Florida: University Press of Florida, 2010, s. 79-80.

- vedení tanečníků (v našem případě klientů) hudbou tak, aby se pohybovali požadovaným způsobem
- použití dynamiky, která cvičícím pomůže, ne odvede pozornost
- dosažení přesného hudebního rozložení – dodržování frází a metra
- poskytnutí různých druhů hudby – lidovou, romantickou, populární, jazz, hudbu baletního repertoáru
- schopnost improvizace v různých stylech a podpora účelu výuky

Na klavíristy jsou kladeny i další nároky, mezi které zahrnujeme schopnost umět hrát z listu vydané nebo rukopisné úpravy pro klavír, schopnost improvizace v různých hudebních stylech či dokázat číst z úplné orchestrální partitury.¹³

Na druhou stranu, tento systém pro studia skýtá i několik záporů (kromě výše uvedených): pokud korepetitor nemá příliš zkušeností s doprovodem baletních lekcí, mohou mezi ním a pedagogem nastat problémy, jelikož učitel tance má o hudbě konkrétní představu. Další důvod může souviset s klienty a jejich studem vůči další osobě přítomné na tanečním sále. Děti se takovými okolnostmi nezabývají, ale pro dospělé, vyzrálé dámy, to může být opravdu překážkou. Často si zvyknou pouze na svého lektora a již pouhé suplování pro ně značí problém, natož ještě přítomnost korepetitora (zvláště mužského pohlaví), nestojí o to, aby byly pozorovány dalšíma očima.

Reprodukováná hudba zprostředkovává doprovod tanečních lekcí téměř ve všech studiích. Jedná se o ekonomickou a efektní variantu. Pedagog – lektor si skladby jen musí připravit, aby hudba ladila k daným prvkům a byla odpovídající svou délkou. V současnosti, s rozvojem technologie, máme mnoho možností zajistit si různé druhy hudby k baletním lekcím, lze mluvit o relativně velké škále hudby klasické, ale i o moderní hudbě, která je upravena a přizpůsobena potřebám baletních cvičení. Existují CD nosiče, které distribuují různé společnosti nebo přímo sami hudební skladatelé, celá alba je možné si zakoupit také online, stejně jako aplikace do mobilních telefonů, pomocí kterých si můžeme hudbu upravovat (zrychlovat, zpomalovat) dle libosti. Za jedinou nevýhodu některých nahrávek lze považovat jejich přílišnou délku. Na druhou stranu, pokud je hraná hudba správně zvolená, dokresluje atmosféru hodiny a působí pozitivně na psychický

¹³ JANEČEK, Václav. *Úvod do taneční pedagogiky*. Praha: Nakladatelství Akademie múzických umění, 2013, s. 37-38.

stav klientů. Obecně můžeme o hudebním doprovodu říci, že: „*Současná medicína tvrdí, že hudební zvuk je fyzický jev, který má za následek fyzické změny v živých organismech. Hudba působí regulačně na akustickou bioenergii člověka a je součástí léčebných terapií. Snižuje projevy nervozity.*“¹⁴

¹⁴ MOREIRA, Veronika. Vliv hudby na psychiku člověka. *Zdravý život* [online]. Economia, 2015, 11. srpna 2015 [cit. 2018-04-04]. Dostupné z: <https://dusevni-zdravi-a-psychologie.zdrave.cz/vliv-hudby-na-psychiku-cloveka/>

3. Zájmové vzdělávání dospělých

Vzdělávání je celoživotní proces, který probíhá od narození jedince každodenně, a to buď spontánně, nebo účelově. Neustále okolo sebe máme mnoho vjemů, které na nás působí a tím utváří naši osobnost a charakter. Zájmové vzdělávání bylo definováno v rámci *Národního programu rozvoje vzdělávání v České republice – v Bílé knize*¹⁵ jako: „...souhrn výchovně vzdělávacích, poznávacích, rekreačních a dalších systematických, ale i jednorázových činností a aktivit, směřujících k účelnému a efektivnímu naplnění volného času a umožňujících získat vědomosti a dovednosti mimo organizovanou školní výuku.“ Dále uvádí: „...vede účastníky k seberealizaci a sebepoznání, objevování vlastních schopností a jejich rozvíjení. Tím se podílí na kultivaci osobnosti, na rozvoji talentů a vede k vytváření a utužování sociálních vztahů a vazeb.“¹⁶ Oblast zájmového vzdělávání plní mnoho funkcí, mezi hlavní patří funkce humanizační, integrační a funkce kvalifikační. Kromě těchto vyjmenovaných můžeme zahrnout i funkce dílčí: informační, komunikační, inovační, sociálně adaptační, esteticko-formativní nebo rekreační.¹⁷ Jelikož se jedná o dobrovolnou aktivitu každého jedince v jeho volném čase a o získání nových informací o daném oboru, je zájmové vzdělávání poskytováno za poplatek. Taneční lekce svým účastníkům poskytují pohybovou aktivitu, rozvoj koordinace, poznání nových přátel a uměleckého světa. Cílem zájmového vzdělávání v případě soukromých studií je držet si své klienty a stále získávat nové.

Práce s dospělými osobami se v mnoha směrech liší od práce s dětmi. Období dospělosti můžeme rozčlenit na mladou dospělost (přibližně od dvaceti do třiceti let), střední dospělost (od třiceti do čtyřiceti pěti let) a pozdní dospělost (do šedesáti až šedesáti pěti let).¹⁸ Dospělí jsou ti „...kteří již zpravidla dokončili počáteční vzdělávání ve škole a přejali odpovědnost za svůj život. To kromě

¹⁵ *Bílá kniha* formovala vládní strategii v oblasti vzdělávání od roku 2001, pozbyla platnost v roce 2014 vydáním *Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020*.

¹⁶ MACHÁLKOVÁ, Andrea. *Zájmové vzdělávání dospělých v oblasti trávení volného času*. Zlín, 2014. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií. Vedoucí práce Jaroslav Balvín, s. 32.

¹⁷ SPÁČILOVÁ, Martina. *Zájmové vzdělávání dospělých*. Olomouc, 2012. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Iveta Bednaříková, s. 32.

¹⁸ ČÁP, Jan a Jiří MAREŠ. *Psychologie pro učitele*. 2. vydání. Praha: Portál, 2007, s. 213.

jiného znamená, že většinou pracují a přijímají závazky ke druhým lidem. Smysl slova dospělost se v tomto pojetí překrývá se smyslem slova zralost. Dospělý se cítí být dospělým, chce takovým být. Dospělost předpokládá samostatnost, připravenost jednat zodpovědně."¹⁹ Lektori a lidé pracující ve studiu musí být připraveni na komunikaci s dospělými lidmi, řešit různé problémy, stížnosti, umět naslouchat a snažit se vyhovět jejich přání. Mnohdy může být komunikace s dospělými těžší než komunikace s dětmi a mládeží. Na začátku kurzů nebo lekcí bychom si měli určit, zda si budeme s dospělými klienty vykat nebo tykat. V některých studiích dodržují jistý odstup mezi vyučujícími a klienty, jasně preferují vykání, ovšem pro vzájemné oslovení využívají křestního jména. Jindy nechá majitel situaci na lektorovi, takže se pravidlo může lekce od lekce lišit. S tykáním, ač je dnes ve firmách v módě – a můžeme najít studia, kde je samozřejmostí (zejména při lekcích moderního nebo současného tance) – by měl člověk být opatrný, protože ho v budoucnu již nemůžeme vzít zpátky. Záleží též na majiteli studia, zdali si se svými podřízenými (lektory) a ostatními pracovníky bude tykat či nikoliv. „Vykáním projevujeme druhému úctu. Úctu k jeho věku, zkušenostem, schopnostem, postavení a jiným hodnotám. Udržíme si díky němu pracovní odstup, což může být při plnění úkolů někdy velice výhodné.“²⁰ Rozhodně by klienti i lektori měli zvážit svoje postavení, situaci a atmosféru studia.

3.1. Osobnost tanečního pedagoga – lektora

„Pedagogova osobnost je jedním ze základních problémů pedagogické teorie, neboť na jejích kvalitách morálních, odborných i pedagogických závisí průběh i výsledek celého výchovně-vzdělávacího procesu.“²¹

Pedagog je během hodiny neustále klientům na očích, musí čelit mnohým dotazům, s pozitivní reakcí ustát příjemné i méně příjemné chvíle a nálady

¹⁹ KOPECKÝ, Martin. *Vzdělávání na doživotí: další vzdělávání dospělých v Praze, jeho cíle, perspektivy a metody*. Praha: Respekt institut, 2008, s. 11.

²⁰ HRUŠOVSKÝ, Pavel. S tykáním buďte opatrní, může vám být na škodu. *IDNES.cz* [online]. MAFRA, 2008, 11. června 2008 [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: https://finance.idnes.cz/s-tykanim-budte-opatrnim-muze-vam-byt-na-skodu-fnq-/podnikani.aspx?c=A080610_161116_firmy_rady_plo

²¹ JŮVA, Vladimír et al. *Základy pedagogiky: pro doplňující pedagogické studium*. 100. publikace. Brno: Paido, 2001, s. 55.

cvičících. Pokud lektor disponuje dobrým smyslem pro humor, vtipem, trpělivostí, vlastností být nad věcí, tedy umět se povznést nad nepříjemné okolnosti, a zároveň zůstat pozitivní, optimistický a energický, je to velkou výhodou. Osobnost pedagoga v tomto případě hraje nesmírně důležitou roli, bezpodmínečně musí být odborně a profesně zralý, mít zdravé sebevědomí a vystupovat přesvědčivě. Nesmí šetřit chválou nebo klienty odradit, ale zároveň je kvalitně naučit to, co očekávají, a splnit jejich touhu po vzdělání. Vladimír Jůva ve své publikaci *Základy pedagogiky* uvádí základní kvality, které by měly charakterizovat pedagogickou osobnost. Patří mezi ně:

- hodnotová orientace
- všeobecné i odborné vzdělání
- pedagogická erudice
- osobnostní rysy a charakter

Harmonickou syntézou těchto aspektů můžeme dosáhnout účinného výchovně-vzdělávacího působení.²²

Jak všeobecného pedagogického pracovníka, tak i tanečního pedagoga, můžeme rozdělit dle typologie učitele, z nichž nejpoužívanější je Caselmannova. Jedná se o dva základní typy učitelů: **logotropa**, který se soustředí především na obsah a látku daného předmětu, a **paidotropa**, který je zaměřen zejména na žáka, jeho vedení, formování a psychický vývoj. Christian Caselmann (1889–1979) tyto dva základní typy ještě rozvádí do dalšího rozdělení, které se vyznačuje především určitým chováním ve třídě:

- **autoritativní typ** (spíše u logotropa), který chce vše řídit do detailů, ale obvykle mu chybí smysl pro humor, spravedlnost a laskavost k žákovi. V hodinách může panovat napjatá atmosféra a vynucená autorita. Je pravděpodobné, že tento styl v některých studentech vyvolá nechuť k práci, hořkost nebo žárlivost. Tento typ by se neměl vyskytovat v komerčním učení.
- **sociální typ** (spíše u paidotropa) nechává žákům větší volnost, jeho cílem je vzbudit v nich samostatnost a odpovědnost. Chce žáky vést přátelskou radou.

²² JŮVA, Vladimír et al. *Základy pedagogiky: pro doplňující pedagogické studium*. 100. publikace. Brno: Paido, 2001, s. 56.

Ideální typ učitele nalezneme ve spojení těchto dvou stylů, tzn. mít v hodině řád a disciplínu, ale nevyvolávat v žácích, v našem případě v klientech, strach, stres a nervozitu.

Podle vztahu k žákům dále můžeme dělit učitele na typy demokratické, autokratické a liberální.²³

Majitelé tanečních studií mají na své lektory různé požadavky. Při přijímání nových pedagogů je pro někoho důležité vysokoškolské vzdělání v oboru, druhý rozhoduje na základě dlouholeté praxe. Veronika Vašková, majitelka *Centra tance*, požaduje po budoucích i současných lektorech svého studia minimálně konzervatoř nebo akreditovaný kurz *Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy* s názvem *Lektor tance*. Ideální lektor je pro ni: „*Lektor, který miluje tanec a chce svou lásku k tanci s úsměvem předávat ostatním.*“²⁴ Zakladatelka a majitelka studia *Dance Perfect* Lenka Ottová říká: „*Já už si vybírám ty lektory s tím, že vím, do čeho jdu a vím, jak učí. A to je pro mě to směrodatné.*“ Nabízí práci pedagogům, o kterých ví, že jsou vyhlášenými ve svém oboru a mají jevištní a pedagogickou praxi, nebo když se na místo hlásí mladý pedagog, sjedná zkušební lekci, kterou obvykle absolvuje ona sama společně se svojí kolegyní ze studia. Na základě zkušební hodiny lektora přijme či nikoliv. Samozřejmostí pro ni je ale odborné vzdělání v oboru, alespoň konzervatoř nebo vysokoškolské vzdělání z *Akademie múzických umění*. Podle Lenky Ottové je pro výuku baletu vzdělání v oboru nezbytné.²⁵ Ve studiu *Dance Perfect* se baletní výukou dospělých zabývají lektoři středního věku, kteří si prošli angažmá v kamenném divadle. Svá kritéria pro přijetí nového pedagoga dodržuje i studio *Contemporary – prostor pro tanec*. Manažerka studia Petra Dědková v dotazníku uvedla, že ve studiu dbají na to, aby lektor měl vystudovanou metodiku svého oboru, aby měl zkušenosti, měl milý přístup ke klientům a byl sympatický. Odborné vzdělání

²³ KANTOROVÁ, Jana a kol. *Vybrané kapitoly z obecné pedagogiky I*. Olomouc: Hanex, 2008, s. 183-185.

²⁴ Informace získané pomocí dotazníku pro Veroniku Vaškovou sestaveného Barborou Kaplanovou ze dne 8. března 2018 v Praze

²⁵ Informace poskytnuté na základě rozhovoru s Lenkou Ottovou dne 15. března 2018 vedeného Barborou Kaplanovou v Praze

a zkušenosti lektora uvádí P. Dědková na prvním místě.²⁶ Lektori studia jsou různorodí věkem i vzděláním.

Být lektorem pro dospělé lidi, kteří jsou laici v tanečním umění, není lehký úkol; obstát před konkurenčními lektory, vystupovat před lidmi a zaujmout svým charismatem a zároveň poskytnout základní odborné taneční vzdělání na úrovni pro ně přijatelné. Jak řekla slavná francouzská primabalerína a choreografka pařížské *Opéry Garnier* Marie-Agnès Gillotová (1975), která vede hodiny pro „normální lidi“ ve Francii a Itálii: *„Všichni nemůžeme být tanečními étoiles, ale hlavní věcí je, že milujeme tanec.“*²⁷

3.2. Vzhled pedagoga – lektora

Při výuce tance, zejména baletu, je vzhled lektora velmi zásadní. Jak již uvádím výše, pedagog se po celou dobu lekce vystavuje pohledům klientů, zvláště v komerčním prostředí lidé z učitele nespustí oči, ve většině případů totiž platí pravidlo „oko vidí, noha dělá“, v začátcích výuky je proto vhodné, když lektor vše provádí s klienty. Postupně, s přibývajícím pokročilostí, od této tradice můžeme upustit, záleží, jaký systém má studio zavedený. Balet je bezpochyby elegantní druh umění, kvalitně ho nemůže vyučovat osoba bez odborné kvalifikace, a jelikož klade poměrně vysoké fyzické nároky, lektor by měl mít možnost vše precizně a jasně předvést. Z těchto důvodů by měla být samozřejmostí dobrá zdravotní způsobilost, vhodné fyzické předpoklady a také určitá fyzická kondice. Vhodně vypadající pedagog by o sebe měl pečovat jak po stránce zdravotní, tak i psychické, fyzické a vzhledové. Každé studio po svých lektorech může vyžadovat odpovídající pracovní oděv. Pro baletní lekce jsou ideální přiléhavé legíny nebo tepláky, aby klient mohl snadno rozeznat jednotlivé prvky, dres, tílko nebo triko, které nám umožní pohyb, a samozřejmě taneční obuv – piškoty nebo pedagogickou obuv s vhodnou podrážkou. Pokud se jedná o lektorku, měla by mít stažené vlasy, aby nezasahovaly do obličeje. Jistou kulturu v oblékání a v disciplíně, jak navštěvovat baletní lekce, bychom měli poskytnout i našim

²⁶ Informace získané pomocí dotazníku pro Petru Dědkovou sestaveného Barborou Kaplanovou ze dne 24. března 2018 v Praze

²⁷ WILKINSOVÁ, Charlotte. The grit and the glory: French ballet star Marie-Agnès Gillot looks back on stunning career. *France 24* [online]. France 24, 2018, 2018-03-08 [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: <http://www.france24.com/en/20180308-marie-agnes-gillot-paris-opera-ballet-dance-retirement>

klientům (vysvětlit jim, že není dobrá barevná kombinace černých punčocháčů s růžovými piškotami nebo je zasvětit do úprav gumiček na piškotech či tkalounů na špičkách). Měli bychom jim zprostředkovat návod, ale nemůžeme si dovolit příliš zasahovat do jejich soukromí či jim předepisovat styl. V žádném případě nesmíme klienty omezovat, naopak, jistou kreativitu a svobodu ve výběru oblečení ocení.

3.3. Pravidla pro lektora

Kromě odborných znalostí v oboru, dodržování časového harmonogramu studia a správného pracovního oděvu, patří k příjemnému vystupování lektora jak v hodině, tak mimo ni, práce s hlasem, odhadnout jeho správnou intenzitu, výšku a dynamiku během řeči. V průběhu hodiny práci s hlasivkami sledujeme jako nezbytnou, jelikož kdybychom vedli celou lekci monotónně, klienti by byli znuděni a znovu by nepřišli. K hlasovému projevu patří i intonace, frázování a jasná artikulace. Pedagogova mluva musí být přirozená, jasná, výstižná a přesná, aby klienti všemu rozuměli. Nesmíme se vyjadřovat moc rychle nebo naopak příliš pomalu, při jednání s dospělými se hodí spisovná čeština a kultura projevu. Když chceme upozornit např. na změnu v kombinaci, měli bychom hlasem zdůraznit, co požadujeme a přitáhnout tak pozornost klientů. Někdy naopak můžeme během hodiny i hlas zmírnit a skoro zašeptat informaci, jelikož právě tyto akce v dynamice a intenzitě hlasu vzbudí zájem našich účastníků. Měli bychom si také zapamatovat tempa a délku jednotlivých cvičení, aby se již zadání cviku rychlostně příliš nelišilo od hudby, kterou posléze budeme pouštět. I když v současné době existují aplikace pro zrychlování či zpomalování reprodukované hudby, může být obtížné zadat cvičení ve stejném tempu, v jakém se nachází naše nahrávka. Délku skladby známe a měli bychom si podle ní naplánovat celou kombinaci.

Začínající a méně zkušené pedagogové mohou mít problém se zapamatováním si celé lekce, tak si s sebou na hodinu nosí poznámky, kde mají cvičení zaznamenaná. Před dospělými lidmi ale naši nevědomost neschováme a bývá nevhodné, když se pedagog po každém cviku dívá do svých poznámek. Velmi často z tohoto důvodu je i příliš dlouhý prostoje mezi jednotlivými cvičeními, který nepůsobí dobře. S pamětí bychom se měli naučit pracovat, stejně tak bychom

předem měli mít připravené skladby, které chceme v průběhu lekce pouštět. Profesní i hudební připravenost nám dokazují profesionalitu a vyzrálost lektora.

Dalším pravidlem soukromých studií by měl být zřetelný styl předvádění cviků, tedy jejich přesné demonstrování. Zejména u nově příchozích klientů – začátečníků je názornost velmi důležitým faktorem, ale i v dalších pokročilostech mají klienti v lektorovi jistotu, když cvičí s nimi (pokud neví nebo zapomenou cvičení, podívají se nebo si zkontrolují u pedagoga, zda jsou správně). Nehledě na tato fakta, když s lidmi sami cvičíme, vzbuzujeme v nich lepší pocit, mnohdy si představují, že se hýbou stejně jako jejich pedagog, který je pro ně v danou chvíli vzorem. Pokud zavedeme způsob, že si klienti zkouší cvičení s námi již při demonstrování vazby, je to zřejmě nejjednodušší cesta, aby si sled prvků v určitém pořadí zapamatovali. My mezitím můžeme šetřit čas a spoustu korekcí vyjmenovávat již během zadávání cvičení, zároveň upozorňovat na principy, které v rámci kombinace vyžadujeme. Naším záměrem ale nesmí být přehlčení klientů, měli bychom znát hranici, kolik informací jsou klienti schopni vstřebat, soustředit se na ně a alespoň průměrně je dokázat splnit.²⁸

Příjemná atmosféra spojená s vyzařující energií úzce souvisí s pedagogem, ale i s celým studiem. „*Atmosféra by vždy měla být živá a dynamická. Když máte při učení energii a entuziasmus vy, můžete očekávat i od svých studentů, že budou tančit s energií a entuziasmem.*“²⁹ Samozřejmě energie souvisí s počtem lidí v sále, rozdílně se vyučuje hodina, kde jsou přítomny tři klientky od té, kde je jich čtrnáct. Ale i tak záleží především na pedagogovi, jak se s danou situací vypořádá. Měli bychom odhadnout typ klientů, kteří nás navštěvují a energicky se skupině přizpůsobit. Pokud sami sebe budeme prezentovat jako energického, inspirujícího, povzbudivého, náročného, lhostejného nebo vyčerpaného učitele, klienti nás tak budou vnímat a budou na nás reagovat odpovídajícím způsobem.³⁰

²⁸ FOSTER, Rory. *Ballet Pedagogy: The Art of Teaching*. I. Title. Florida: University Press of Florida, 2010, s. 102-103.

²⁹ FOSTER, Rory. *Ballet Pedagogy: The Art of Teaching*. I. Title. Florida: University Press of Florida, 2010, s. 112.

³⁰ FOSTER, Rory. *Ballet Pedagogy: The Art of Teaching*. I. Title. Florida: University Press of Florida, 2010, s. 112-113.

3.4. Pravidla taneční lekce

Čas

V dnešní době nenajdeme osobu, pro kterou čas není drahocenný, a o to více, když si za své volnočasové aktivity platí, proto by bezpochyby měly být akceptovány doby trvání lekcí. Klienti vyžadují striktní harmonogram začátku a konce lekce, na lektorech závisí jejich dodržování. Včasný příchod učitele na lekci a její přesný začátek by měl být samozřejmostí, nicméně abychom vyhověli současným požadavkům klientů, musíme dodržovat i konec lekce. Mnoho klientů má po hodině ještě jiné plány, domluvenou schůzku, odvoz či spěchá na dopravu. Dodržování časového rozvrhu jistě patří k přednostem každého studia.

Dotek a korekce

Každý pedagog jinak přistupuje k doteku v průběhu výuky dospělých. V současné době musíme být velmi opatrní, jak a kde se klienta dotykáme, abychom zamezili případným nedorozuměním. Bylo by též vhodné se se skupinou na začátku kurzu domluvit, zeptat se, zda je pro všechny v průběhu výuky občasná kontrola pomocí doteku v pořádku či jestli to někomu není příjemné. O to více mají situaci obtížnější lektoři mužského pohlaví, pokud učí ženský kurz (a opačně). Ač je většina návštěvníků kurzu plnoletá, tedy nad osmnáct let, nikdy nedokážeme předvídat, do jaké situace se můžeme dostat. Lektoři by proto vždy měli mít hodinu pod kontrolou, neboť kromě samotných klientů nebývá v sále jiná osoba, která by mohla být svědkem případného incidentu. V zahraničí proto v mnoha studiích existují prosklené taneční sály pro výuku dětí i dospělých, kam se kdykoliv mohou kolemjdoucí nebo lidé z vedení podívat, aby měli představu, jak hodina probíhá.

Každý klient preferuje jiný styl výuky. Mnoho lidí upřednostňuje korekce pomocí doteku, jiní naopak pouze slovní. Obecně v komerčním učení uplatňujeme více hromadné opravování než individuální, protože neznáme povahy klientů, musíme se věnovat zpočátku všem stejně. V opačném případě bychom někoho mohli častými korekcemi odradit, jiný by mohl nabýt dojmu, že vybrané klienty upřednostňujeme a věnujeme se jim nadprůměrně. Velmi se nám vyplatí říkat korekce, již když kombinaci zadáváme a poté opravovat během probíhajícího

cvičení – krátce a výstižně. V případě, že máme pauzu mezi pravou a levou stranou, sdělíme připomínky po dokončení jedné strany před tím, než půjdeme do strany druhé, abychom mohli chyby rovnou opravit. Měli bychom se vyvarovat opravování, když jsme cvičení již provedli celé. Málokterý klient je natolik disciplinovaný, aby si korekce k jednotlivým prvkům znovu vyzkoušel, a my lektoři nemůžeme dospělé klienty nutit opravovat si každou vyřčenou připomínku. Stále musíme mít na zřeteli, že nejednáme s dětmi, ale s dospělými, kteří si navíc za vzdělání platí. Někdy můžeme obětovat trochu času z hodiny a klienty s konkrétní opravou v rychlosti obejít individuálně, jelikož ne vždy každý pochopí, jaké svaly má správně zapojit nebo jak dojít k výsledné formě (např. opravit držení paží nebo vedení dolní končetiny při *grand rond de jambe en l'air*).

Disciplína

Ač s dospělými při výuce musíme jednat s úctou a přistupovat k nim opatrně, jistou koncentraci a disciplínu bychom požadovat měli. Obecná pravidla, jako včasný příchod na lekci ve vhodném oděvu a taneční obuvi, by měla být samozřejmostí. Další systém výuky a pokynů záleží na konkrétních studiích, jejich majitelích a lektorech. Všechny naše požadavky bychom ale klientům měli sdělit v začátcích kurzu, během prvních lekcí. Můžeme vyžadovat:

1. vstup do sálu, když nehraje hudba
2. včas se postavit do příslušné pozice a připravit se na cvičení
3. otáčení mezi jednotlivými cviky směrem k tyči (při výměně stran)
4. s přibývajícím pokročilostí znalost základních baletních prvků a prohlubování pohybové paměti

Jelikož pro nás je prioritou spokojenost klientů, musíme v nich umět vyvolat důvěru a jistý stupeň profesionality, abychom naplnili jejich očekávání a sny, ale zároveň jim ukážeme, jak je baletní umění nelehké a obnáší mnoho preciznosti a konvencí.

Jistá pravidla spojená s disciplínou se týkají též lektora. Jak je uvedeno výše, základním bodem profesionality každého studia by mělo být dodržování časového rozvrhu včetně včasného začátku a přesného konce lekce, což závisí na lektorovi. Pedagog by měl mít schopnost improvizace, umět odhadnout situaci a řešit běžné i méně obvyklé dotazy.

3.5. Struktura a délka lekce

Složení lekce klasického tance máme u každé pokročilosti obdobné. U začátečníků se vyplácí krátké rozcvičení v prostoru, kde si klienti protáhnou celé tělo, rozcvičí chodidla a dolní končetiny, posílí svaly a zdokonalují svůj pohybový rozsah. V *Baletní Akademii Adély Pollertové* tato rozcvičení přetrvávají až do úrovně mírně pokročilých a klienti si je zpravidla velmi chválí.³¹ Dále hodina pokračuje cvičením u tyče (*exercices á la barre*), kde dospělé taneční amatéry seznamujeme nejprve se základními baletními prvky čelem k tyči, bokem k tyči na celé noze a po určité době můžeme vyzkoušet prvky i na relevé. Struktura cvičení u tyče bývá zachována, jak ji známe již z devatenáctého století, kdy byla první zmínka o baletním tréninku nalezena ve spisech Carla Blasise (1797–1878) *Základní pojednání o teorii a praxi tanečního umění* (1820) a *The Code of Terpsichore* (1830)³². Obsah baletní hodiny dále doplnili Arthur Saint-Léon (1821–1870), Giovanni Léopold Adice a August Bournonville (1805–1879)³³. Uvádějí, že se základní baletní cviky provádějí nejdříve s oporou tyče a poté na volnosti. *Exercices á la barre* nás má připravit pro provádění cvičení na volnosti, tedy již bez opory, obvykle je struktura následující (dle A. J. Vaganovové – 1879–1951):

1. *Demi-plié a grand plié*
2. *Battement tendu*
3. *Rond de jambe par terre*
4. *Battement fondu*
5. *Battement frappé*
6. *Rond de jambe en l'air*
7. *Petit battement*

³¹ Psáno dle zkušeností autorky diplomové práce z vedení lekcí baletu pro dospělé ve zmiňovaném studiu.

³² JANEČEK, Václav. *Úvod do taneční pedagogiky*. Praha: Nakladatelství Akademie múzických umění, 2013, s. 52.

³³ JANEČEK, Václav. *Úvod do taneční pedagogiky*. Praha: Nakladatelství Akademie múzických umění, 2013, s. 52.

8. *Développé*

9. *Grand battement jeté*

Složení cviků u tyče můžeme kombinovat a obohacovat podle složení klientů nebo způsobu a metody učitele.³⁴

N. I. Tarasov (1902–1975) uvádí posloupnost:

1. *Grand plié*

2. *Různé druhy battement tendu*

3. *Rond de jambe par terre*

4. *Battement fondu a battement soutenu*

5. *Různé druhy battements frappés*

6. *Battement relevé lent a battement développé*

7. *Rond de jambe en l'air*

8. *Grand battement jeté*

9. *Petit battement sur le cou-de-pied*³⁵

Součástí soukromého učení by mělo být seznámení klientů se strukturou klasické baletní hodiny a vysvětlit jim, že pomocí takového složení dosáhneme zahřátí organismu a rozcvičení celého těla. Cvičení mají logický systém, který začíná rozhýbáním chodidel, pokračuje prvkem *rond de jambe par terre* pro uvolnění kyčlí, dále posilováním dolních končetin a získáváním síly, rychlosti, obratnosti a pohybového rozsahu. Zároveň během cvičení rozvíjíme *alignment*, tedy správné postavení těla, koordinaci a technickou vyspělost.

Výuka v tanečních studiích zpočátku svou strukturou odpovídá výuce prvního až třetího stupně konzervatoře, avšak s tím, že tempa přizpůsobíme dospělým, kteří jsou již mentálně vyspělejší než děti, a také můžeme posunout metodický postup, např. upustit od počáteční výuky *battement tendu* na osm dob, jelikož by takový postup pro dospělé byl příliš pomalý a brzy by je systém omrzela.

³⁴ VAGANOVÁ, Agrippina Jakovlevna. *Základy klasického tance*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1980, s. 16.

³⁵ TARASOV, Nikolaj Ivanovič. *Klasický tanec: Škola mužské interpretace*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983, s. 46.

Vhodným se bezesporu jeví naše klienty seznámit se základními prvky klasického tance jako jsou *demi-plié*, *battement tendu*, *relevé*, které rozvineme o *battement tendu jeté*, *rond de jambe par terre*, *battement fondu*, *battement frappé*, *battement relevé lent* (později i *battement développé*) a *grand battement jeté*. U začátečníků můžeme provádět i více cvičení čelem k tyči a vylepšovat techniku provedení jednotlivých prvků. S přibývajícimi lekcemi bychom poté měli všechny kombinace již cvičit bokem k tyči a dále přenášet na volnost. U pokročilých klientů můžeme techniku u tyče obohatit o natočení *épaulement*. Otázkou pro lektory ovšem je, zda dospělé učit prvkům, které jim neposkytují velký přínos a nemají ani pro jejich zvládnutí odpovídající fyzické dispozice – zbytečně by se mohli trápit jak po fyzické stránce, tak i po psychické, protože by sami cítili, že prvek neudělají tak, jak má správně vypadat. V počáteční výuce ještě začátečníci neumí půlobraty *detourné*, proto nám zaberou více času delší vazby, které provádíme z obou stran zvlášť (*en dehors* i *en dedans* z pravé nohy a poté celé cvičení z levé nohy). V takové situaci se nabízí možnost, že v začátcích výuky budeme vynechávat např. kombinaci *adagio*, protože klienti zatím nemají dost síly a prioritou je naučit se základům. Posléze tuto kombinaci do vazeb u tyče zařadit musíme, ale můžeme ji vymyslet jednodušší, složenou více z *port de bras* než ze samého *battement relevé lent*.

Cvičení u tyče přenášíme na volnost (*exercices au milieu*), kde již nemáme oporu zmíněné tyče a musíme se spoléhat pouze na své tělo a jeho opozice, které nám pomáhají k vykonávání prvků. Záleží na délce lekce, ale obvykle trvá šedesát nebo sedmdesát pět minut, nezbyvá nám tak na cvičení na volnosti příliš času, zpravidla deset až patnáct minut u začátečníků a patnáct až dvacet minut u pokročilejších úrovní. Během prvních lekcí bychom neměli vynechávat *demi-plié* v kombinaci s *relevé* a *battement tendu*, avšak od *grand plié* na volnosti upustit můžeme, protože málokterý dospělý zvládne udržet stabilitu a správné svaly a nechceme v klientovi vyvolat dojem neschopnosti. V dalším složení cviků *au milieu* by nemělo chybět *battement tendu* a *adagio*, popř. *battement tendu jeté*, *rond de jambe par terre* nebo *grand battement jeté*. U zkušenějších studentů můžeme občas zařadit i *battement fondu*. Po zvládnutí základních prvků na volnosti *en face* pokračujeme výukou velkých póz v *épaulement* a následně prováděním všech cvičení v natočení, kde naši chráněnci postupně nabírají jistotu. Výuka může vrcholit prováděním některých prvků *en tournant*. Velmi zábavná může pro dospělé posléze být výuka *pirouettes* (nejprve *en dehors*, poté

en dedans) z V. a IV. pozice, kde často lektoři u svých klientů bojují se strachem z rotace. Když však svěřenci pochopí principy točení a *pirouettes* provádějí dobře, můžeme kombinaci rozvinout do prostoru a spojit s *tombé pas de bourrée*. Záleží na lektorovi a obratnosti zájemců, ale u pokročilých úrovní se pro zpestření hodiny vybízí naučit též *piqué pirouettes* či *tour dégagé*. V každé lekci na volnosti nestihneme všechny prvky, proto se snažíme složení *au milieu* střídát, ovšem s tím, že *battement tendu* by mělo být zachované jako základní cvičení během každé hodiny.

Allegro, tedy skokové části hodiny, je ze začátku věnována nejmenší pozornost, začínáme učit pouze *temps levé* v paralelní pozici s rukama v bok, dále v I., II. a V. pozici. Postupně se *allegro* věnujeme více a zapojujeme ke skokům také paže. V dalším průběhu vyučujeme *changement de pied* a nakonec *échappé sauté*. Skoky jako *glissade*, *assemblé*, *petit jeté*, *pas de basque* a *sissonnes* učíme až po propracování základních skoků a až když vycítíme, že si v nich jsou jisti i klienti.³⁶

Velmi důležité je, abychom kombinace nikdy nepřekombinovali a do lekce zařadili vždy něco, co již klienti znají a měli tak zaručenou nějakou jistotu v hodině. Pokud bychom celou lekci vystavili příliš těžkou, vyvolali bychom v klientech pocit neschopnosti a na příští hodinu by již nepřišli. Druhým extrémem ale naopak je příliš monotónní hodina. Jak ve své knize *Základy klasického tance* uvádí A. Vaganovová (1879–1951): „*Exercice je snad ve své jednotvárnosti až nudné, i když je možno tuto jednotvárnost zpestřit tím, že cvičení provádíme v různém tempu (na dvě doby, na jednu dobu) a střídáme je, aby děti nedělaly nic mechanicky a sledovaly hudbu.*“³⁷ Ač se v našem případě nejedná o děti, ale o dospělé, tento model přístupu zůstává. Složení prvků nemůže být během celé lekce v každé kombinaci stejné, protože by se cvičící začali nudit a nepřemýšleli by tak o pohybu a jeho správném provedení. Avšak když kombinaci zpestříme příjemnou hudbou anebo nepravidelným rytmickým rozložením, přitáhneme tak pozornost každého a současně ho zároveň nenásilně dovedeme k přemýšlení.

³⁶ VAGANOVÁ, Agrippina Jakovlevna. *Základy klasického tance*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1980, s. 14-15.

³⁷ VAGANOVÁ, Agrippina Jakovlevna. *Základy klasického tance*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1980, s. 16.

Zásadním bodem každé baletní hodiny, ať už v profesionálním či v amatérském odvětví, je pro nás správné vystavení *exercices* a princip nebo myšlenka, kterou během lekce chceme vypěstovat či rozvinout. Ruský pedagog N. I. Tarasov (1902–1975) doporučoval začínajícím pedagogům dělat si přípravy do hodin písemně a zaznamenat si v poznámkách nejsložitější cvičení – učí se tak plánovat si každodenní práci. Promyšlený obsah a forma vyučovací hodiny by pro pedagogy měly být stěžejními.³⁸ Lektoři v tanečních studiích, i když obvykle lekce netrvá devadesát minut, by si během hodiny měli hlídat čas a gradování lekce, měli by zvládnout provést všechna cvičení *á la barre* (u tyče), některá ze cvičení *au milieu* (na volnosti) a také alespoň některé skoky, aby udrželi strukturu baletní lekce, i když rozložení hodiny bude v každé úrovni odlišné. U začátečníků se budeme věnovat navíc rozcvičení a protažení, tedy na úkor skokové části. U mírně pokročilých máme zavedená již svižnější tempa, tak nám zbývá na volnost a *allegro* více času a v rámci pokročilých již rozcvičení a protažení necháme na každém individuálně, čímž získáme více času na volnost a *allegro* se věnujeme o to déle a podrobněji. Každou lekci bychom měli zakončit zklidněním, tzv. *cool down*, kde se společně s klienty protáhneme a vydýcháme, můžeme zařadit strečink nebo *port de bras*.

V některých studiích probíhají i lekce *exercices sur les pointes*, tedy cvičení na špičkách, buď v rámci pravidelných lekcí nebo formou samostatných hodin. Specializované lekce pro výuku špiček má *Baletní Akademie Adély Pollertové, Dance Perfect, Contemporary – prostor pro tanec* (YŌTAI – Balet – Špičky) a nepravidelně lekce nabízí i *Centrum tance*.³⁹

³⁸ TARASOV, Nikolaj Ivanovič. *Klasický tanec: Škola mužské interpretace*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983, s. 45.

³⁹ Dle informací z webových stránek jednotlivých tanečních studií.

4. Soukromá taneční studia v Praze

V této kapitole se budeme věnovat jednotlivým tanečním studiím v Praze, která nabízí výuku baletu pro dospělé. Jedná se o studia:

- *Baletní Akademie Adély Pollertové*
- *Baletní škola Pirueta*
- *Centrum tance*
- *Contemporary – prostor pro tanec*
- *Dance Perfect*
- *Taneční škola Cinderella*

Dle informací z webových stránek a z dotazníku či rozhovoru s majiteli jednotlivých soukromých studií můžeme vyčíst následující údaje:

Studio	Balet děti	Balet dospělí	Jiné druhy tance	Cena	Doba trvání lekce (dospělí)	Počet baletních lekcí týdně (dospělí)	Počet lektorů (balet dospělí)
BAAP	✓	✓	X	\$\$\$	75 min.	18 + 3x špičky	6
BŠ Pirueta	✓	✓	X	\$\$	90 min.	10	5 (+ 3 pouze indiv. lekce)
Centrum t.	X	✓	✓	\$	60 min.	15	6
Contemporary	✓	✓	✓	\$\$	60 a 90 min.	3	3
Dance Perfect	✓	✓	✓	\$\$	60 a 90 min.	12	7
TŠ Cinderella	✓	✓	X	\$	75 min.	1-2	2

Z návštěv každého studia vznikl následující průzkum týkající se klientů (dle názoru autorky diplomové práce a dle dotazníků majitelů studií):

Klienti	Ženy	Muži	Věk	Vzdělání
BAAP	99%	1%	17 – 75 let	Spíš VŠ i studenti
BŠ Pirueta	99%	1% (+ 4 lektori muži)	18 – 50 let	SŠ, VŠ
Centrum t.	95%	5% (jóga, pilates, TRX + lektor muž)	18 – 50 let	Spíš SŠ a studenti
Contemporary	99%	1% (+ lektor muž)	16 – 65 let	SŠ, VŠ i studenti
Dance Perfect	98%	2% (+ 2 lektori muži)	17 – 70 let	SŠ, VŠ
TŠ Cinderella	95%	5% (1-2 muži na skupinu)	18 – 55 let	SŠ, VŠ

Spektrum návštěvníků komerčních studií je velmi široké, nikde neplatí žádné věkové omezení, tudíž jsou kurzy opravdu přístupné všem. Do pestré škály účastníků patří studenti, lidé, kteří s baletem v pozdějším věku začínají, lidé, kteří již sami netančí aktivně, ale rádi by se udržovali v kondici nebo lidé, kteří navazují na zkušenosti z dětství, tanečnice společenských tanců, matka a dcera, manželský pár, cizinci či lidé, kteří si plní sny, milují tanec a chtějí posouvat své hranice a možnosti.⁴⁰ V současné době musí umět komunikovat alespoň v anglickém jazyce osoba na recepci, podat správné informace o škole a kurzu, o průběhu lekce a o ceně, i když se poté výuka koná převážně v českém jazyce, taneční studia navštěvují i cizinci.

⁴⁰ Dle majitelů uvedených studií. Rozhovor/dotazník s majiteli nebo manažery tanečních studií vedla Barbora Kaplanová v březnu až červnu 2018 v Praze

4.1. Baletní Akademie Adély Pollertové

Baletní Akademie Adély Pollertové (dále jen *BAAP*) se otevřela v září roku 2013, se sídlem v centru Prahy v budově *Černé labutě*. Majitelkou *Akademie* je zároveň i její zakladatelka Adéla Pollertová (1976), která bývala sólistkou *Hamburského baletu Johna Neumeiera* i *Národního divadla v Praze*. *BAAP* má vlastní logo, které firmu reprezentuje a barevně ladí s dresy pro dětské kurzy (bílá, červená a černá). Dospělí si mohou zakoupit trika s logem *Baletní Akademie*, ve kterých poté navštěvují hodiny.

Studio se zaměřuje na výuku baletu, kterou poskytuje pro všechny věkové kategorie, pro děti od čtyř let věku, až po dospělé bez věkového omezení. Jak sdělila sama A. Pollertová, nejstarší klientce bylo 85 let, jinak je věkový rozptyl opravdu široký. Dle poskytnutých informací od lektorek víme, že klienti nejsou pouze z Prahy, ale studio navštěvují též klientky z Jihlavy, Trutnova nebo z Litvínova, které jednou či dvakrát za týden na kurzy do Prahy dojíždějí. Účastníci lekcí se skrz svých lektorek mohou dozvědět příběhy ze zákulisí divadla, jak vzniká nová inscenace nebo choreografie, historická fakta – dějiny tance a baletu, jeho osobnosti a vývoj, zkrátka se mohou vzdělávat v nové oblasti, která pro ně může být atraktivní. *BAAP* nabízí širokou škálu kurzů všech pokročilostí, v současné době:

- začátečníci
- mírně pokročilí
- středně pokročilí
- středně pokročilí/pokročilí
- pokročilí
- špičky začátečníci
- špičky středně pokročilí
- špičky pokročilí⁴¹

⁴¹ *Baletní Akademie* | *BaletniAkademie.cz: Kurzy* [online]. Praha: © Adéla Pollertová, 2013 [cit. 2018-05-18]. Dostupné z: <http://www.baletniakademie.cz/balet-dospeli/>

Lekce však studio poskytuje pouze formou kurzů, zpravidla na tři měsíce (jedenáct či dvanáct lekcí), jelikož se jedná o výukovou formu, nikoliv o open-class. Během letních měsíců bývá provoz upraven, kurz trvá pouze jeden měsíc, tedy čtyři lekce při docházce jednou týdně. Nově příchozí klient si může zaplatit zkušební lekci v ceně 300 Kč, jinak kurz o jedenácti lekcích stojí 3.300 Kč, ale existuje věrnostní sleva, která činí 10 % z celkové částky na každý kurz.

Hodiny pro dospělé probíhají dvakrát týdně i v dopoledních hodinách, jinak lekce začínají od 17.00 nebo 17.30 hodin a končí maximálně ve 21.00 hodin. Vyučuje se v pracovním týdnu od pondělí do čtvrtka, v pátek se konají jen dětské lekce. Jedna hodina baletu trvá 75 minut, výjimku tvoří lekce špiček, která trvá 45 nebo 60 minut. Kromě pravidelných kurzů studio nabízí také možnost individuálních hodin pro děti i dospělé, kdy lekce trvá 60 minut. Prioritou studia, jak se uvádí na internetových stránkách, je profesionální vedení lekcí a skvělá atmosféra během hodiny.⁴² BAAP disponuje náhradovým systémem, kde klienti mají nárok na náhradu tří lekcí během tří měsíců, pokud jsou v systému registrovaní.

Kolektiv lektorů se skládá pouze z žen, spíše mladšího věku – kromě samotné majitelky BAAP hodiny baletu pro dospělé vede dalších pět lektorek. Adéla Pollertová si zakládá na tom, aby její lektoři měli vystudovanou vysokou školu se zaměřením na pedagogiku tance. Tím, že zároveň sama učí na *Hudební a taneční fakultě Akademie múzických umění v Praze*, si všechny své lektorky vybrala během jejich studia. Systém výuky nechává na samotné lektorce, požaduje ovšem, aby se dodržovala pravidla jako vykání mezi lektorem a klienty, nošení vhodného oblečení a obuvi, chválení klientů, přesné dodržování začátku a konce lekce a také, aby lektorky prováděly všechna cvičení s dospělými bez rozdílu pokročilosti. Odborné znalosti oboru považuje za samozřejmost, stejně jako milé vystupování a trpělivost při vedení lekcí.⁴³

⁴² *Baletní Akademie | BaletniAkademie.cz: O nás* [online]. Praha: © Adéla Pollertová, 2013 [cit. 2018-05-18]. Dostupné z: <http://www.baletniakademie.cz/baletni-akademie/>

⁴³ Informace získané z rozhovoru s Adélou Pollertovou vedeného Barborou Kaplanovou dne 28. května 2018 v Praze

4.1.1. Prostředí, lokalita a zázemí BAAP

Baletní Akademie sídlí v centru Prahy u náměstí Republiky s velmi dobrou dopravní dostupností, jelikož se do studia dostaneme městskou hromadnou dopravou (metrem – linkou B a C, autobusem, tramvají i vlakem). Placené parkování je k dispozici v blízkosti objektu na ulici nebo v obchodních centrech, která jsou nedaleko budovy.

Objekt, ve kterém *BAAP* sídlí, je neustále hlídáný, recepce funguje nepřetržitě, i po dobu víkendů a státních svátků, jelikož v budově provozuje svou činnost mnoho dalších firem. Tanečnímu studiu patří celé sedmé patro, do kterého lze přijet výtahem nebo vyjít pěšky. *BAAP* disponuje dvěma tanečními sály o rozměrech 160 m² a 120 m², z nichž větší sál je vybaven světlým baletizolem. Celkový prostor, čítající dva taneční sály, rozlehlou terasu, kancelář majitelky, pánskou šatnu se sprchou, toaletu, sklad, recepci, kuchyňku, dámskou šatnu se sprchami a toaletou, činí 384 m².⁴⁴

4.1.2. Prostory BAAP

Baletní Akademie disponuje recepcí, kde se v době výuky nachází recepční. Jelikož studio spolupracuje s tanečním obchodem *Dance-shop.cz*, klienti si na recepci mohou vybrané zboží objednat, anebo přímo zakoupit na místě. K prodeji jsou např. baletní piškoty, špičky, tkalouny, vycpávky do špiček, baletní tašky atd.

Prostory dámské šatny nejsou příliš velké, ale rozvrh studia má hodiny rozvrženy tak, aby se děti a klienti v šatně co nejméně potkávali. Každá skříňka je vybavena zámečkem na klíč, který poskytuje *BAAP* k zapůjčení během lekce. Šatna sousedí se sprchami a toaletou. Baletní atmosféra je všudypřítomná, protože na stěnách studia visí fotografie majitelky Adély Pollertové z dob, kdy byla aktivní tanečnicí, dále pak různá ocenění, která za svoji kariéru získala. Ve studiu není možné zakoupit si chlazený nápoj či kávu, ale klienti mohou využít tamější kuchyňky a nalít si sklenici vody. Mnoho stálých klientek si na tento

⁴⁴ *Baletní Akademie* | *BaletniAkademie.cz: O nás* [online]. Praha: © Adéla Pollertová, 2013 [cit. 2018-05-22]. Dostupné z: <http://www.baletniakademie.cz/prostory/>

system navyklo. Před hodinou mohou klienti či rodiče, kteří si jdou vyzvednout své děti, čekat ve vstupních prostorách u recepce, kde se nachází několik laviček. Velký sál, jak zmiňuji výše, je pokryt světle šedým baletizolem, který ladí s prosvětlenou místností. V sále se nachází baletní tyče jak napevno přídělané, podél zrcadel, tak i dvě tyče mobilní. Dle sdělení majitelky ale vystačí s pevnými tyčemi, které naprosto vyhovují počtu lidí v sále, kterých nesmí být na jednu lekci více než čtrnáct (na velkém sále) a devět (na malém sále). Recepční kapacitu sálů hlídá, aby každý klient měl svůj komfort. Vysokým klientům, při výuce tance s partnerem či při výuce velkých skoků by mohl vadit nízký strop, ale tento faktor se pro lektory ani klienty nejeví jako omezující. Menší sál není vybaven baletizolem, ale plovoucí podlahou, která pro výuku začátečníků je dostačující. Tento sál zpočátku nebyl koncipovaný pro výuku baletu, ale pro hodiny *Pilates*, *TRX* či *jógy*, dokonce byly v rozvrhu i lekce moderního či charakterního tance, ale balet všechny tyto druhy pohybu předčil, tudíž dnes probíhají i v tomto sále pouze baletní lekce.⁴⁵ Izde sál disponuje zrcadlem a podél něj pevně přídělanou baletní tyčí, ale kapacita osob pro baletní lekce zde je devět lidí a k jedné tyči by se nevešli, proto se v sále nachází i další, mobilní tyč, zaručující stabilitu a prostor dalším klientům. K oběma tanečním sálům náleží přehrávač hudby, jelikož všechny lekce doprovází reprodukováná hudba.

4.1.3. Návštěva lekce klasického tance v BAAP

Navštívila jsem lekci úrovně středně pokročilí, která se konala na velkém sále v prostorách *Baletní Akademie* a trvala 75 minut. Hodina byla velmi profesionálně vedena, celá lekce i všechny kombinace logicky vystavěné a pedagožka byla naprosto připravená po profesní i hudební stránce. Společně s dalšími dvanácti klientkami jsme u tyče jsme provedly celou strukturu cvičení *á la barre*, tedy *warm-up* (rozcvičení čelem k tyči), bokem k tyči *demi-plié* a *grand plié* v *I.*, *II.*, *IV.* a *V. pozici*, *battement tendu* z *I. pozice*, *battement tendu* z *V. pozice*, *battement tendu jeté* z *V. pozice*, *rychlé battement tendu jeté* z *I. pozice* čelem k tyči, *rond de jambe par terre* s *port de bras*, *battement*

⁴⁵ KRAMEŠOVÁ, Andrea. Taneční aktuality: Adéla Pollertová: „Asi potřebuji být za hvězdu.“. *Taneční aktuality: Rozhovory* [online]. Taneční aktuality, 2011©, 5.9.2016 [cit. 2018-05-25]. Dostupné z: <http://www.tanecniaktuality.cz/adela-pollertova-asi-potrebuji-byt-za-hvezdu/>

fondu, battement frappé, adagio a grand battement jeté. Na volnosti (au milieu) byly lektorkou zadány vazby prvků battement tendu z V. pozice v natočení épaulement (v malé póze croisée a v póze III. arabesque) a battement tendu de côté en face, jednoduché adagio s battement développé do velkých póz a preparace pro pirouettes a pirouettes z V. pozice. Poslední část hodiny patřila skokům, mezi které lektorka zařadila temps levé sauté pro rozeskákání, échappé sauté do II. pozice a glissade assemblé en face. Lekce byla zakončena port de bras a protažením.

Žádné cvičení klientky neprováděly na relevé, tempa i kombinace odpovídaly jejich pokročilosti a zkušenostem. Lektorka v rámci hodiny vyučovala, říkala připomínky a chyby, mluvila zřetelně a zvučně. Občas výuku proložila zajímavostí z divadelního prostředí nebo zážitkem z představení, a klientky se smály. Během lekce panovala velmi příjemná a energická atmosféra, kterou podtrhla perfektně vybraná hudba jak klasického baletního repertoáru, tak současných písní upravených pro baletní lekce. Hodina v BAAP mi byla poskytnuta zdarma.⁴⁶

Logo BAAP

(dostupné z <https://www.dumcernalabut.cz/en/service/art-2/baletni-akademie-adely-pollerove/>)

⁴⁶ Založeno na zkušenostech autorky diplomové práce z absolvování lekce klasického tance v BAAP v září 2017

4.2. Baletní škola Pirueta

Baletní školu Pirueta (dále *BŠ Pirueta*) založili v roce 1996 bývalí členové *Národního divadla v Praze* Jana Cigánková (1975) a Jiří Plecháč (1973). Sídlo instituce se nachází na Praze 8 v městské části Karlín. Škola se specializuje na výuku baletu zejména dětí, a to již od dvou let věku, kdy mohou děti do hodin doprovázet rodiče. Takové lekce probíhají v dopoledních hodinách. Večerní lekce jsou věnovány baletu pro dospělé, kdy výuka probíhá na dvou sálech zároveň v čase 19.00 – 20.30 hodin. Všechny lekce trvají 90 minut, každý den, od pondělí do pátku. Nabízené pokročilosti:

- začátečníci
- mírně pokročilí
- pokročilí⁴⁷

Výuka probíhá formou kurzů, na které si klienti mohou zakoupit permanentky:

1. na 1 lekcí (platnost 1 měsíc), cena: 200 Kč
2. na 5 lekcí (platnost 2 měsíce), cena: 900 Kč
3. na 10 lekcí (platnost 3 měsíce), cena: 1.600 Kč
4. na pololetí, cena: 2.700 Kč

Studio poskytuje též individuální hodiny, kdy jedna lekce trvá 60 minut a stojí 600 Kč.⁴⁸ Baletní škola prezentuje na webových stránkách svoji velkou přednost, která spočívá v úzké spolupráci mezi školou, *Taneční konzervatoří hlavního města Prahy* a *Národním divadlem v Praze*. Organizuje také pro všechny úrovně pokročilosti dospělých týdenní rekreační pobyt s názvem „*Dovolená s baletem*“ v Janově nad Nisou⁴⁹ a nepravidelně i sobotní baletní semináře zaměřené na různá témata nebo seminář *pas de deux* (tanec s partnerem). Majitelé současně se školou založili i agenturu, která zprostředkovává pronájem tanečních sálů, prodej baletních tyčí, ale také zajišťuje agenturní služby v celé oblasti

⁴⁷ Dle rozvrhu ze studia *BŠ Pirueta*

⁴⁸ *Pirueta: Kurzy baletu pro dospělé* [online]. Praha: © Copyright Baletní škola Pirueta, 2018 [cit. 2018-05-25]. Dostupné z: http://pirueta.cz/prihlaska_dosp.htm

⁴⁹ *Pirueta* [online]. Praha: © Copyright Baletní škola Pirueta, 2018 [cit. 2018-05-25]. Dostupné z: <http://pirueta.cz/>

baletního umění: vystoupení či předvedení choreografie na různých společenských akcích, zastupování výkonných umělců či odborné poradenství.⁵⁰

V letních měsících má škola omezený provoz, konají se pouze lekce pro dospělé formou šesti týdenních kurzů, které jsou určeny pro zájemce mající alespoň nějaké baletní základy, nejsou tedy úplnými začátečníky. Celý kurz má dvanáct lekcí po 90 minutách. Vstup na letní hodiny lze zakoupit:

- na 6 lekcí (cena 1.400 Kč)
- na 8 lekcí (cena 1.600 Kč)
- na 10 lekcí (cena 1.800 Kč)
- na 12 lekcí (cena 2.000 Kč)

Jednorázové vstupné na jednu hodinu v létě činí částku 250 Kč.

Výuku v baletní škole zajišťuje různorodý kolektiv pedagogů, avšak z internetových stránek školy můžeme vyčíst, že majitelé sází na bývalé studenty školy či na jména tanečníků z *Národního divadla*. Sami majitelé o svých lektorech: „*Jsou skuteční profesionálové s bohatou taneční i pedagogickou praxí. Vaše děti nebo Vy sami tak budete při studiu baletu v těch nejlepších rukách.*“⁵¹ Zajímavostí může být poměrně vysoký počet pedagogů mužského pohlaví. Z celkového počtu pěti lektorů hodin baletu pro dospělé jsou čtyři muži a další tři lektorky vykonávají pedagogickou činnost pouze v rámci individuálních hodin. Hodiny baletu dětí i dospělých vyučují i samotní majitelé baletní školy.

4.2.1. Prostředí, lokalita a zázemí BŠ Pirueta

Sídlo BŠ Pirueta se nachází v centru Prahy, v městské části Prahy 8 – Karlín, kam snadno dojedeme metrem (linkou B) i tramvají. Vlastními parkovacími místy škola nedisponuje, automobil tedy můžeme zaparkovat buď na placených parkovištích, která nalezneme v nedalekých obchodních centrech nebo za poplatek na ulici.

⁵⁰ Pirueta: *Agentura* [online]. Praha: © Copyright Baletní škola Pirueta, 2018 [cit. 2018-05-25]. Dostupné z: <http://pirueta.cz/agentura/>

⁵¹ Pirueta: *Pedagogové* [online]. Praha: © Copyright Baletní škola Pirueta, 2018 [cit. 2018-05-25]. Dostupné z: <http://pirueta.cz/pedagogs/>

Jelikož škola sdílí přístup do budovy s bytovými jednotkami, jsou vstupní dveře opatřeny bezpečnostním kódem, který obdržíme společně s registrací do kurzu. Výuka probíhá kromě pondělí a středy již od dopoledních hodin, můžeme tedy předpokládat, že se s malými pauzami v prostorách školy někdo vyskytuje, BŠ totiž jinak není vybavena recepcí, ale horní patro obsahuje kancelář. Ačkoliv škole patří dvě patra, není příliš rozlehlá, v budově se nachází dva taneční sály o rozloze 100 m² a 80 m², kancelář, dvě šatny (dámská a pánská) a dvě toalety. Sprchami škola nedisponuje.⁵²

4.2.2. Prostory BŠ Pirueta

Baletní škola Pirueta sídlí v samostatném dvoupatrovém objektu, který se nachází ve dvoře mezi obytnými domy. Vchod budovy ústí do chodby, kde najdeme informační nástěnku a společné toalety. Ve spodním patře se nachází pánská a dámská šatna a baletní sál číslo dva. Ve druhém patře nalezneme větší baletní sál s číslem jedna a kancelář školy, kde můžeme uhradit kurzovné či jednorázové platby. Z osobní návštěvy školy vyplývá, že si ve studiu můžeme zakoupit baletní potřeby jako piškoty, dresy, baletní punčocháče, vlásenky, vlasové doplňky atd. Na místě nelze zakoupit drobné občerstvení a nápoje. Na internetových stránkách školy majitelé nabízí k prodeji komplet mobilních baletních tyčí, které jsou nezbytnou součástí výuky klasického tance.⁵³

Dva taneční sály, kterými škola disponuje, pokrývá speciální druh podlahy určený pro tanec – baletizol. Zde škola vybrala jeho světlou variantu. Celou délku jedné stěny tanečních sálů pokrývá zrcadlo a k němu připevněné ocelové baletní tyče. Aby byla zvýšena kapacita sálu, je škola vybavena i tyčemi přenosnými, které klienti v rámci hodin baletu využívají. Na zdech místností visí obrazy s baletní tematikou a dokreslují tak příjemnou atmosféru prostředí. Škola nemá k dispozici korepetitora, ale sály obsahují moderní přístroje pro přehrávání reprodukované hudby. Pro převléknutí a uschování oděvů a osobních věcí během hodiny v bezpečí slouží šatny, jejichž kapacita není příliš velká, ale stálá klientela si na prostory zvykla. Uvnitř šaten si klienti mohou odpočinout na lavičkách

⁵² *Pirueta: Agentura* [online]. Praha: © Copyright Baletní škola Pirueta, 2018 [cit. 2018-05-25]. Dostupné z: <http://pirueta.cz/agentura/>

⁵³ *Pirueta: Obchod* [online]. Praha: © Copyright Baletní škola Pirueta, 2018 [cit. 2018-05-27]. Dostupné z: <http://pirueta.cz/obchod/baletni-tyc/>

umístěných podél stěn nebo uložit věci do uzamykatelných skříněk, ovšem každý si musí přinést vlastní zámek. I prostory šaten jsou vybaveny baletními obrázky a fotografiemi s podpisy sólistů pražského *Národního divadla*, což může děti i klienty dobře motivovat.

BŠ Pirueta můžeme zařadit do baletních studií s dlouholetou tradicí, zejména ve výuce dětí a mládeže.

4.2.3. Návštěva lekce klasického tance v *BŠ Pirueta*

V *Baletní škole Pirueta* jsem byla součástí devadesáti minutové lekce úrovně pokročilí. Hodina byla vedena lektorem, a ač se jevila jako velmi příjemná, byla zpočátku netradiční, jelikož jsme začínali rozcvičení pomocí sady cviků zvané *Pět Tibeťanů*, kde vypracováváme rotaci, dech, posilujeme tělo a protahujeme svaly. Každé cvičení nebylo provedeno jedenadvacetkrát, jak je uvedeno v návodu ke cvičení⁵⁴, nýbrž jen dvanáctkrát, aby vše zvládly všechny klientky, kterých bylo celkem devět, což odpovídalo kapacitě sálu. Cvičení *Pěti Tibeťanů* bylo prováděno do ticha, bez hudebního doprovodu a trvalo přibližně patnáct minut. Po splnění série cvičení na zemi i vestoje struktura hodiny pokračovala cvičením u tyče (*exercices á la barre*), kde byly zadány kombinace *warm-up* (rozcvičení) čelem k tyči, *demi-plié a grand plié* bokem k tyči v *I., II., V. a IV. pozici, battement tendu* z *V. pozice* v natočení *épaulement, battement tendu jeté* v natočení *épaulement, rond de jambe par terre* v kombinaci s *rond de jambe en l'air* a s *battement fondu* na 45° , *adagio* opět v natočení *épaulement, battement frappé s petit battement* a na konec tyče *grand battement jeté* ve velkých pózách v natočení *épaulement*. Jednotlivá cvičení měla logicky vystavěné prvky na sebe navazující a trvala přiměřenou dobu, i když jsme občas na lektorovi mohli vidět, jak si kombinaci nahlas opakuje či jak ji pozměňuje, z čehož vznikaly poměrně dlouhé prostoje mezi vazbami, a to možná mohl být důvod, proč cvičení u tyče dohromady čítala necelých padesát minut.

Cvičení na volnosti obsahovala kombinace *adagio* a *battement tendu* v *épaulement*, vazbu *pirouettes* s vazebnými prvky (*tombé pas de bourrée*) a

⁵⁴ TAUSSIG, Jan. Jóga – Pět Tibeťanů, cesta jak se cítit lépe | Sportvital. *Sportvital* [online]. Sportvital, ©2017, 20.9.2014 [cit. 2018-05-27]. Dostupné z: <http://www.sportvital.cz/sport/joga-pet-tibetanu-cesta-jak-se-citit-lepe>

tours chaînés po diagonále a poslední vazbu *grand battement jeté* spojenou s *grand pirouette* v *I. arabesque*. Do *allegrové* (skokové) části hodiny bylo zařazeno *temps levé sauté* ve všech pozicích, *échappé sauté* do *II. pozice* spojené s *échappé sauté en tournant* o půl a na závěr velká skoková vazba s *temps levé chassé*, která obsahovala i složitější prvky jako *pas couru* s *grand assemblé* nebo *jeté en tournant z croisé do croisé*. Skokovou vazbou lekce končila, po skončení se klientky mohly protáhnout, společné zklidnění a *port de bras* již v rámci lekce neproběhlo.

Hodinu vedl vyškolený a zkušený pedagog, proto dokázal vysvětlit i těžší prvky a odpovědět na otázky zvědavých klientek. Cvičení srozumitelně zadal a předem upozornil na časté chyby konkrétních prvků. Jeho studentky poté cvičily samy, ale když kombinaci dodělaly, zřídka jim sdělil hromadné či individuální korekce. Lektor se snažil navodit a udržet zábavnou atmosféru, která byla zčásti také dána vzájemným tykáním. Kombinace celé lekce byly logicky vystavěné, avšak často mezi nimi byla příliš dlouhá pauza související s hudebním doprovodem, jelikož pedagog často nemohl nalézt správné tempo či skladbu a neustále vyměňoval cd disky. Preferována byla klavírní hudba upravená pro baletní lekce. Jednorázová hodina stála 200 Kč.⁵⁵

Logo BŠ Pirueta

(dostupné z <http://pirueta.cz/>)

⁵⁵ Založeno na zkušenostech autorky diplomové práce z absolvování lekce klasického tance v BŠ Pirueta v květnu 2018

4.3. Centrum tance

Taneční studio bylo založeno v roce 1997 původně jako *Centrum Orientálního tance*, ale v roce 2006 se rozrostlo do *Centra tance*. Zakladatelkou byla Veronika Vašková společně se svou přítelkyní. Jedná se o velké komerční studio zabývající se výukou tance různých druhů a žánrů. Dříve studio mělo provozovnu i v jiných českých městech, nyní však fungují pobočky pouze v Praze, a to hned čtyři, a v Brně, kde se nachází jedna. Dvě z celkem šesti studií se vyskytují v hlídaných objektech. Centrum *tance*, čítající více než 100 tanečních pedagogů, se specializuje na mnoho tanečních stylů, které jsou rozděleny do čtyř skupin:

- **Tanec** (Orientální tanec, Lady latin dance, Street dance, Balet, Twerking, Contemporary dance, Salsa sólo, Flirt dance a další)
- **Cvičení Body & Mind**⁵⁶ (Pilates na strojích, Pilates, Power jóga, Jóga, Zdravotní cvičení, PortDeBras, Jemná jóga, Hatha Jóga a další)
- **Cvičení Fitness** (Bodyforming, Zumba, Fit and flexi, Jumping, Fit dance, Pole fitness, TRX, Latino fitness a další)
- **Pole dance**⁵⁷ a **akrobacie** (Pole dance, Pole dance fitness, Aerial Hoop, Pole art, Pole dance light a další)⁵⁸

Všechny pobočky se nacházejí v těsné blízkosti městské hromadné dopravy v Praze (metro nebo tramvaj) i v Brně (tramvaj). Taneční studio se zabývá zejména kurzy a open-class pro dospělé, dětem náleží jen dvanáct kurzů z celkového počtu přibližně dvě stě padesáti. Baletní zaměření má okolo patnácti kurzů:

- Balet (pro všechny úrovně)
- Balet: Začátečníci
- Balet: Mírně pokročilí
- Balet: Středně pokročilí
- Fit Balet
- Scénický balet

⁵⁶ Tělesná cvičení určená k rozvoji zdravého a výkonného těla, posilující současně duševní a emocionální pohodu

⁵⁷ Tanec na svislé tyči – moderní taneční disciplína

⁵⁸ *Centrum Tance: Centrum Tance - kurzy a lekce tance a cvičení* [online]. Praha: Allstar Group, 2018 [cit. 2018-05-27]. Dostupné z: <https://www.centrumtance.cz/>

- Balet – Špičky
- Otočky a piruety pro každého
- Floorwork a balet
- a další různě kombinované baletní lekce⁵⁹

Baletní lekce zpravidla začínají až v odpoledních hodinách okolo 17.00, výjimku tvoří ranní lekce s lektorem, které se konají již od 7.30 nebo od 8.00 hodin. Nejpozději se končí ve 21.00 hodin. Výuka probíhá od úterý do pátku v rámci pravidelných kurzů a v neděli centrum poskytuje jak pravidelný kurz, tak otevřené lekce speciálních hodin baletu (otočky a piruety pro každého a hodinu špiček). Všechny lekce baletu v *Centru tance* trvají šedesát minut.⁶⁰

„V pravidelných kurzech se klienti posouvají dopředu. Lze tvořit choreografie, lze poté vystupovat na závěrečných večerech, představit publiku svou práci. Otevřené lekce nabízejí snadnou cenovou dostupnost pro každého.“⁶¹

Ceny jednotlivých lekcí se pohybují v rozmezí 120 – 350 Kč za lekci, záleží na typu lekce. Návštěva baletní lekce v rámci celého kurzu vyjde na 180 Kč a jednorázová open-class stojí 150 Kč. Za kurz, který má 18 hodin zaplatíme 2.690 Kč. Studio ovšem nabízí výhodnější permanentky (nabídka pro Prahu):

- Permanentka na otevřené lekce – 10 lekcí (platnost 90 dní), cena: 1.530 Kč
- Permanentka na lekce trvajících 60 minut – 13 lekcí (platnost 5 měsíců), cena: 1.990 Kč
- Jednorázově 60minutová lekce (platnost 60 dní), cena: 180 Kč
- Půlroční otevřená karta (platnost 180 dní), cena: 14.900 Kč
- Roční otevřená karta Palmovka (platnost 365 dní), cena: 17.790 Kč
- Roční otevřená karta Praha (platnost 365 dní), cena: 24.900 Kč⁶²

⁵⁹ Balet: Centrum Tance - kurzy a lekce tance a cvičení. *Centrum Tance: Centrum Tance - kurzy a lekce tance a cvičení* [online]. Praha: Allstar Group, 2018 [cit. 2018-05-27]. Dostupné z: <https://www.centrumtance.cz/styl/31/balet?podstyl=90#kurzy>

⁶⁰ Rozvrh kurzů: Centrum Tance - kurzy a lekce tance a cvičení. *Centrum Tance: Centrum Tance - kurzy a lekce tance a cvičení* [online]. Praha: Allstar Group, 2018 [cit. 2018-05-27]. Dostupné z: <https://www.centrumtance.cz/rozvrh?rozv=PRAH>

⁶¹ Informace získané pomocí dotazníku pro Veroniku Vaškovou sestaveného Barborou Kaplanovou ze dne 8. března 2018 v Praze

⁶² Aktuální nabídka permanentek: Centrum Tance - kurzy a lekce tance a cvičení. *Centrum Tance: Centrum Tance - kurzy a lekce tance a cvičení* [online].

Centrum nemá žádná věková omezení, lekce navštěvuje různorodá klientela. Mimo pravidelné lekce studio pořádá i víkendové pobyty, dovolené, soutěže a festival *Let's Dance*. Během školního roku jsou kurzy koncipovány jako půlroční, nábor nových klientů tedy probíhá v září, únoru a o prázdninách. Studio nabízí i možnost individuálních lekcí. V době léta centrum poskytuje téměř obvyklý provoz a klienti si mohou zakoupit letní otevřenou kartu, která stojí 2.990 Kč na tři měsíce (červenec, srpen, září) anebo 2.590 Kč na dva měsíce (červenec a srpen).⁶³ Během letních měsíců se také naskytuje možnost dovolené v zahraničí společně s lektory a s tanečními lekcemi různých druhů.⁶⁴

Veškeré baletní kurzy a open-class vyučuje celkem šest lektorů, z nichž jeden je mužského pohlaví. Jedna z lektorek působí v Brně, všichni ostatní učí v Praze. Přijímání nového lektora probíhá formou pohovoru složeného ze dvou částí: teoretické a praktické. Veronika Vašková po lektorech vyžaduje minimálně vzdělání z taneční konzervatoře nebo akreditovaný kurz *MŠMT (Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy)* s názvem *Lektor tance*. Poté se pedagogové řídí interními pravidly studia, přičemž majitelka *Centra* pravidelně lekce navštěvuje a provádí kontroly hodin. Systém výuky záleží na každém lektorovi zvlášť, V. Vašková na otázku o průběhu lekce odpovídá: „*Základy baletu jsou stejné, choreografie záleží na konkrétním lektorovi.*“⁶⁵

Studio neposkytuje ke koupi žádný propagační materiál se svým logem, ale můžeme si zakoupit drobné občerstvení jako tyčinky nebo pití, ale také baletní piškoty či karetní hru. Partnery centra jsou internetové obchody *Taneční dárek*, *Taneční obchod*, dále *Cool Boutique*, *Tanec.cz* a *ŽenaX.cz*, které šíří reklamu a propagaci organizace.⁶⁶ Studio nabízí možnost vystoupení na firemních a

Praha: Allstar Group, 2018 [cit. 2018-05-27]. Dostupné z: <https://www.centrumtance.cz/permanentky>

⁶³ Léto v Centru Tance: 3 měsíce tance a cvičení za akční ceny!: Centrum Tance - kurzy a lekce tance a cvičení. *Centrum Tance: Centrum Tance - kurzy a lekce tance a cvičení* [online]. Praha: Allstar Group, 2018 [cit. 2018-05-28]. Dostupné z: <https://www.centrumtance.cz/udalost/2799/leto-v-centru-tance-3-mesice-tance-a-cviceni-za-akcni-ceny>

⁶⁴ Akce a novinky: Centrum Tance - kurzy a lekce tance a cvičení. *Centrum Tance: Centrum Tance - kurzy a lekce tance a cvičení* [online]. Praha: Allstar Group, 2018 [cit. 2018-05-28]. Dostupné z: <https://www.centrumtance.cz/aktuality>

⁶⁵ Informace získané pomocí dotazníku pro Veroniku Vaškovou sestaveného Barborou Kaplanovou ze dne 8. března 2018 v Praze

⁶⁶ *Centrum Tance: Centrum Tance - kurzy a lekce tance a cvičení* [online]. Praha: Allstar Group, 2018 [cit. 2018-05-27]. Dostupné z: <https://www.centrumtance.cz/>

soukromých večírcích, společenských akcích, svatbách apod., kde si pro tyto účely můžeme vybrat čísla z rozmanité nabídky tanečních stylů.⁶⁷

4.3.1. Prostředí, lokalita a zázemí *Centra tance*

Dvě z poboček *Centra tance* se nalézají v samotném centru Prahy u Václavského náměstí, další na Praze 3 a poslední pražská na Praze 8, ke všem se ale snadno dostaneme pomocí metra nebo tramvaje. Z tohoto důvodu ani jedna z poboček nemá vlastní parkovací místa, blízko některých se ale nachází placené parkoviště.

Filiálka *Centra tance* ve středu města nedisponuje zrovna jednoduchým přístupem a než se ocitneme v samotných prostorách *Centra*, musíme projít různými chodbami, přesto se majitelům podařilo cestu dobře vyznačit. Samotné prostory pro výuku vypadají nově, vybavení a stěny k sobě ladí barevně. Celková plocha nejrozsáhlejší pobočky činí 750 m² a obsahuje (kromě čtyř sálů) recepci, foyer, bar a šatny. Druhá pobočka, nedaleko vzdálená, disponuje dokonce šesti sály, filiálka na Praze 3 obsahuje pouze jeden sál, kde se vyučují převážně orientální tance, a poslední studio z pražské sítě na Praze 8 nabízí dva sály, z čehož jeden zejména pro *Pole dance*. Na každém z uvedených míst můžeme najít recepční/ho poblíž vstupu. Provozovna v samém centru města neposkytuje výuku baletu, ale pro ostatní druhy tance má k dispozici čtyři sály, ve kterých výuka probíhá současně.⁶⁸

⁶⁷ Nabídka vystoupení: Centrum Tance - kurzy a lekce tance a cvičení. *Centrum Tance: Centrum Tance - kurzy a lekce tance a cvičení* [online]. Praha: Allstar Group, 2018 [cit. 2018-05-28]. Dostupné z: <https://www.centrumtance.cz/info/nabidka-vystoupeni>

⁶⁸ Pronájem sálů: Centrum Tance - kurzy a lekce tance a cvičení. *Centrum Tance: Centrum Tance - kurzy a lekce tance a cvičení* [online]. Praha: Allstar Group, 2018 [cit. 2018-05-28]. Dostupné z: <https://www.centrumtance.cz/pronajem-salu>

4.3.2. Prostory *Centra tance*

Celkově šest poboček tanečního centra zahrnuje osmnáct tanečních sálů v Praze a Brně velikostně od 50 m² do 150 m².⁶⁹ Většina sálů je vybavena podlahou pro tanec, zrcadly a pomůckami k příslušným vyučovaným stylům. Sály určené pro výuku baletu v provozovnách ve středu Prahy disponují baletizolem a ocelovými mobilními tyčemi. Hudební doprovod zajišťuje lektor skrze reprodukovanou hudbu, tudíž každý sál musí být vybaven aparaturou pro její přehrávání.

Kapacita šaten pánských i dámských se zdá dle slov majitelky dostačující a vyhovující. Všechny skříňky pro uschování věcí během lekce fungují na zámeček, jenž studio poskytuje zdarma k zapůjčení. Klienti mohou využívat i sprchy, které jsou součástí šatny, nebo toalety, které se nachází přímo ve studiu nebo v chodbě budovy. Na recepci si klienti mohou zpříjemnit čekání na vybraný kurz čtením časopisu v pohodlných křeslech či na lavičkách před sálem.⁷⁰

4.3.3. Návštěva lekce klasického tance v *Centru tance*

V *Centru tance* jsem absolvovala lekci baletu dospělých pro středně pokročilé. Hodina trvala šedesát minut a byla vedena lektorkou, která výjimečně zastupovala svého kolegu, jenž kurz vyučuje pravidelně. Začátek lekce byl věnován rozcvičení, posilování a protažení na zemi i vestoje. Pro větší zahřátí lektorka zvolila svižnější hudbu a společně s klienty cvičila kardio cvičení, tedy běh na místě, skoky na dvou nohách i na jedné noze, zakopávání nebo „nůžky“. Tato zahřívací část hodiny se konala přibližně dvacet až dvacet pět minut.

Poté jsme byly s ostatními klientkami informovány, že se v další části lekce budeme věnovat technice klasického tance, ale některé prvky u tyče vynecháme. Prvním provedeným cvičením u tyče byla vazba *demi-plié* v *I.*, *II.*, *IV.* a *V.* pozici, avšak celá kombinace nebyla příliš obsáhlá, spočívala pouze v provedení *demi-*

⁶⁹ Pronájem sálů: Centrum Tance - kurzy a lekce tance a cvičení. *Centrum Tance: Centrum Tance - kurzy a lekce tance a cvičení* [online]. Praha: Allstar Group, 2018 [cit. 2018-05-28]. Dostupné z: <https://www.centrumtance.cz/pronajem-salu>

⁷⁰ Informace získané pomocí dotazníku pro Veroniku Vaškovou sestaveného Barborou Kaplanovou ze dne 8. března 2018 v Praze a na základě osobní návštěvy *Centra tance* autorkou diplomové práce

plié, relevé a kruhovém port de bras v každé z pozic. Následovalo krátké *battement tendu* z V. pozice, *rond de jambe par terre* a *battement frappé*. Celá struktura kombinací *á la barre* nezabrala mnoho času, ale *grand battement jeté* byl proveden již na volnosti (dle sdělení lektorky pro kontrolu stability), stejně tak jako následující *malé adagio*. Hodina vyústila ve skokovou část, jejíž součástí bylo *temps levé sauté* v *paralelní, I. a II. pozici* a dále *pas chassé* po diagonále. Lekce nebyla zakončena poklonou ani *port de bras*, po *pas chassé* klientky samy mohly opustit baletní sál.

Všechny kombinace se vyznačovaly jednoduchostí, bohužel ale ztrácely smysl, jelikož pouhé zadání a následně plnění prvků má zcela jiný význam než vypracování konkrétní myšlenky či rozvoje principu. Lektorka, ač působila sebejistě, chvílemi váhala nad metodickými principy či správným názvoslovím. Profesionální tanečník by mohl odhalit tyto nedostatky a nemusel by je tolerovat. Zde nám vyvstává otázka, zda si veřejnost uvědomuje, že mohou v rámci soukromých tanečních studií probíhat i méně odborné lekce či že mohou vyučovat i méně odborně vzdělaní lektoři? Někdy však nezáleží pouze na vzdělanosti lektora, ale i na metodickém systému, který zvolí. Jedna z klientek zmiňované hodiny ve vzájemném rozhovoru sdělila, že lektor, který vede jejich lekci pravidelně, neprovádí cvičení u tyče téměř nikdy. Obvyklá hodina tedy začíná rovnou na volnosti (nejspíš z časových důvodů) s běžně jdoucí strukturou, ale poté na závěr hodiny lektor s klientkami zkouší části baletního repertoáru (např. kurz úrovně mírně pokročilí piluje *pas de quatre* z druhého jednání *Labutího jezera* a klienti úrovně středně pokročilí variaci *Odilie* ze třetího jednání baletu *Labutí jezera*). Hojnému počtu navštěvujících může tento systém výuky vyhovovat, jelikož touží tančit, zejména pokud se jedná o proslulé baletní tituly.

Kapacita prostor vyhovovala všem klientkám, celkem lekci navštívilo pět žen mladšího až středního věku. Sympatická lektorka většinou potřebovala více času na nalezení správné skladby, která nakonec odpovídala tempem i charakterem (klavírní hudba nebo hudba baletního repertoáru), ale ne délkou. Ve většině případů hudba svým rozsahem přesahovala kombinaci, což by se nám mělo stávat jen výjimečně, pokud chceme udržet profesionalitu a připravenost lekce. Ve srovnání s ostatními navštívenými tanečními studii lze také konstatovat, že bychom od středně pokročilé úrovně mohli očekávat rozsáhlejší pohybový

slovník, avšak klientky byly lektorkou pochváleny za precizní práci. Ona sama sdělovala svým studentkám spíše obecné připomínky než opravy konkrétních prvků. Věnovala se především základním korekcím – např. dopínání nártů, zakřížování dolních končetin či držení paží ve druhé pozici, což v rámci suplované lekce můžeme považovat za vhodné. Jelikož se jednalo o lekci v rámci pravidelného kurzu, cena hodiny byla 180 Kč.⁷¹

Logo Centra tance

(dostupné z <http://www.postu.cz/tag/centrum-tance/>)

⁷¹ Založeno na zkušenostech autorky diplomové práce z absolvování lekce klasického tance v *Centru tance* v květnu 2018

4.4. Contemporary – prostor pro tanec

Vendula Poznarová (1976), zakladatelka a ředitelka tanečního studia *Contemporary – prostor pro tanec*, přišla v roce 2010 s myšlenkou najít nový prostor a rozšířit dosavadní výuku dětí i o lekce pro dospělé. *Národní dům na Vinohradech*, kde dnes v prvním patře budovy studio sídlí, nabízí prostorný světlý sál, který byl již roku 1920 postaven pro taneční účely. Studio tedy pokračuje v této tradici a poskytuje zájmové taneční kroužky jak pro děti a mládež, tak pro dospělé.⁷² Jak vyplývá již z názvu, *Contemporary* se specializuje především na současný tanec a jeho různé formy, proto studio zprostředkovává zejména nebaletní hodiny, např. *contemporary*, *smart body*, *contemporary jazz*, *street jazz*, *vogue femme*, *jógu* nebo *tabatu* a hodiny baletu poskytuje jako technický základ či doplnění dovedností. Kromě lekcí klasického tance mohou zájemci navštěvovat i hodiny špiček – *YŌTAI* nebo body-mind trénink *New York City Ballet Workout*. Na internetových stránkách studia jsou otevřené lekce a pravidelné kurzy inzerovány jako lekce pro amatérské i profesionální tanečníky.⁷³ Taneční studio pořádá během školního roku také mnoho víkendových workshopů s tuzemskými i zahraničními lektory a akce spojené s tancem, např. v měsíci dubnu probíhá „*Taneční maraton*“, který vrcholí na *Mezinárodní den tance* dne 29. dubna.

Chod studia nyní provozují čtyři osoby, donedávna se o organizaci ale staraly pouze dvě (majitelka a manažerka centra). Dětské kurzy vyučuje celkem třináct pedagogů, z toho tři balet a tým lektorů pro hodiny dospělých tvoří dohromady deset lidí, z čehož tři zaměřeni na výuku klasického tance. Kurzy probíhají ve dvou semestrech, zimní – září až leden a letní – únor až červen. Během léta je zaveden speciální provoz, v jehož rámci se pořádají letní workshopy, příměstské tábory pro děti a zvláštní akce – např. si prostory pronajímá bývalý první sólista světově známých baletních souborů Jiří Jelínek (1977) pro svůj *Prague Ballet Intensive* program pořádaný pro mladé nadějně studenty.⁷⁴

⁷² Informace získané pomocí dotazníku pro Petru Dědkovou (manažerku studia) sestaveného Barborou Kaplanovou ze dne 24. března 2018 v Praze

⁷³ Contemporary: Dospělí. *Contemporary* [online]. Praha: Contemporary, 2015 [cit. 2018-06-02]. Dostupné z: <http://contemporary.cz/index.php?page=dospeli>

⁷⁴ Informace získané pomocí dotazníku pro Petru Dědkovou (manažerku studia) sestaveného Barborou Kaplanovou ze dne 24. března 2018 v Praze

Ceny kurzů se pohybují různě, jelikož studio nabízí jednorázové vstupné i výhodnější permanentky. Zkušební lekci lze navštívit za 239 Kč, přičemž se částka odečte z celkové ceny, pokud si po hodině objednáme celý kurz. Další možností je zakoupení *Contemporary card* zahrnující všechny lekce:

- 5 lekcí (platnost 2 měsíce), cena: 999 Kč
- 10 lekcí (platnost 3 měsíce), cena: 1.899 Kč
- 10 lekcí (*street jazz, urban styles, vogue*), cena: 1.799 Kč
- Jeden měsíc, cena: 2.199 Kč
- Celý kurz (5 měsíců): 1 lekce za týden, cena: 3.499 Kč, 2 lekce za týden, cena: 5.699 Kč
- *Contemporary club card* (celý semestr), cena: 6.999 Kč⁷⁵

Pravidelný kurz baletu pro dospělé se aktuálně koná každý páteční večer v čase 18.00 – 19.30 hodin pod vedením mužského lektora. Hodina tedy trvá devadesát minut a má odpovídat mírně pokročilým až pokročilým znalostem adeptů. Další regulérní lekce baletního zaměření se nazývá *New York City Ballet Workout*. Hodina vedená lektorkou trvá šedesát minut a spočívá v body-mind tréninku založeném na prvcích klasického tance. Sérii cvičení vybral a uspořádal Peter Martins⁷⁶ (1946), jehož cílem bylo, aby cvičení vypěstovávalo dlouhé svaly dolních končetin, posilovalo hluboké svaly trupu a vylepšovalo hybnost kloubů. Cvičení nevyžaduje předchozí zkušenosti s tancem a není nijak věkově omezeno. Struktura lekce zahrnuje zahřátí (*warm-up*), posilování, základní baletní prvky a krátkou variaci. Hodinu doprovází klasická hudba z repertoáru *New York City Ballet*, rovněž licenci k výuce můžeme získat pouze z této organizace.⁷⁷

V lekcích *YŌTAI – špičky* se klienti seznamují se speciálním cvičením, které kombinuje balet se cviky na míči. Začátek lekce se věnuje systematickému zahřátí, probuzení a zpevnění celého těla s pomocí gymnastického míče (metodika *YŌTAI*), následuje baletní trénink u tyče (bez špičkových střevíců

⁷⁵ Contemporary: Dospělí: Kurzy a ceny. *Contemporary* [online]. Praha: Contemporary, 2015 [cit. 2018-06-02]. Dostupné z: <http://contemporary.cz/index.php?page=rozvrh>

⁷⁶ Dánský tanečník a choreograf, první sólista *Královského dánského baletu* a souboru *New York City Ballet* (zde také od roku 1981 baletní mistr a v letech 1990–2018 šéf souboru)

⁷⁷ Contemporary: Dospělí: New York City Ballet Workout. *Contemporary* [online]. Praha: Contemporary, 2015 [cit. 2018-06-02]. Dostupné z: <http://contemporary.cz/index.php?page=detail&did=10>

vhodný i pro začátečníky), pokročilejší tanečníci provádějí tyč již ve špičkách. Závěr lekce patří krátké volnosti a důslednému protažení podle metody *YŌTAI*. Hodina má celkem šedesát minut, ale v současné době se tento kurz ze zdravotních důvodů lektorky nekoná.⁷⁸

4.4.1. Prostředí, lokalita a zázemí *Contemporary*

Taneční studio *Contemporary* se nachází v prvním poschodí budovy *Národního domu na Vinohradech na náměstí Míru*. Objekt je nepřetržitě hlídáný a svojí strategickou polohou má výbornou dopravní dostupnost (v bezprostřední blízkosti metro i tramvaj). Parkováním ani parkovacím stáním centrum nedisponuje.

Výuka probíhá téměř každý den již od 7.30 hodin, poté jsou prostory pronajaty až do odpoledních hodin a další výuka dále navazuje nejdříve od 14.20 hodin a končí nejpozději ve 21.00 hodin. *Contemporary* mnoho hodin v rozvrhu pronajímá různým tanečním organizacím a útvarům (celkem šesti), které ve studiu působí dopoledne, odpoledne nebo do pozdního večera. Baletní lekce pro dospělé probíhají v podvečer (18.00 – 19.00 hodin a 18.00 – 19.30 hodin).⁷⁹ Během dne recepce funguje v době lekcí (14.00 – 21.00 hodin) a mimo tyto hodiny mohou klienti a rodiče volat na recepční telefon nebo napsat e-mail, na které studio velmi dobře odpovídá.

Studio disponuje dvěma tanečními sály – větším bílým sálem o rozloze 187 m² a komorním sálem o rozloze 50 m², recepcí s čekacím prostorem, dámskou a pánskou šatnou, sprchami, toaletou pro lektory, skladem (lze také pojmout jako šatnu pro lektory) a toaletou pro děti, dospělé a veřejnost, která je umístěna v chodbě mimo prostor tanečního studia.⁸⁰

⁷⁸ Contemporary: YŌTAI®-BALET-ŠPIČKY. *Contemporary* [online]. Praha: Contemporary, 2015 [cit. 2018-06-02]. Dostupné z <http://contemporary.cz/index.php?page=detail&did=13>

⁷⁹ Contemporary: Dospělí: Kurzy a ceny. *Contemporary* [online]. Praha: Contemporary, 2015 [cit. 2018-06-02]. Dostupné z: <http://contemporary.cz/index.php?page=rozvrh>

⁸⁰ Contemporary: Pronájem. *Contemporary* [online]. Praha: Contemporary, 2015 [cit. 2018-06-02]. Dostupné z: <http://contemporary.cz/index.php?page=pronajem>

4.4.2. Prostory *Contemporary*

Ihned u vstupu do tanečního studia *Contemporary* tým vedení své klienty, děti i návštěvníky vybízí, aby šli dále pouze bez obuvi. V místnosti s recepcí se kromě vysokých židlí nachází i pohovka, kde mohou čekat včasní studenti nebo doprovod dětí. Recepce disponuje dlouhým pultem s židlemi, kde si též můžeme sednout a zpříjemnit si čekání drobným občerstvením, které studio prodává. K zakoupení jsou ovesné a energetické tyčinky, chlazené nápoje nebo káva. Můžeme si také pořídit různobarevná trika s logem studia. Dámská i pánská šatna obsahuje skříňky pro uschování věcí, ale zámek si každý klient musí přinést vlastní. Pokud ho někdo zapomene, je možnost si zámek koupit na recepci. Sprchy s šatnami úzce sousedí a dle manažerky studia, Petry Dědkové, šatny kapacitně vyhovují.

Jako dominantu celého studia můžeme označit rozlehlý, velmi světlý, taneční sál, který své účely plní již od roku 1920. V sále se nachází odpružená podlaha pokrytá bílým baletizolem, zrcadlová stěna, světelné pary, zvukový systém pro hudební doprovod lekcí, dřevěné mobilní tyče sloužící pro výuku klasického tance, ale také žebřiny a žíněnky pro dětské hodiny. Kapacita velkého sálu nesmí přesáhnout dvacet pět osob. Druhý, komorní sál, také disponuje odpruženou podlahou s baletizolem modré barvy, zrcadlovou stěnou, zvukovým systémem a přenosnými baletními tyčemi.⁸¹

4.4.3. Návštěva lekce klasického tance v *Contemporary*

Lekce klasického tance ve studiu *Contemporary* proběhla pod vedením lektora a odpovídala úrovni mírně pokročilé až pokročilé. V devadesáti minutách klienti absolvovali celou baletní lekci, začínající u tyče, kde byly provedeny kombinace *demi-plié s grand plié a port de bras* v *I., II., IV. a V. pozici, battement tendu z I. pozice, battement tendu z V. pozice, battement tendu jeté, rond de jambe par terre spojený s port de bras, battement fondu, battement frappé, strečink, adagio a grand battement jeté. Au milieu* klienti předvedli vazby v *épaulement* ve složení *battement tendu, grand adagio, pirouettes z V. pozice a pirouettes*

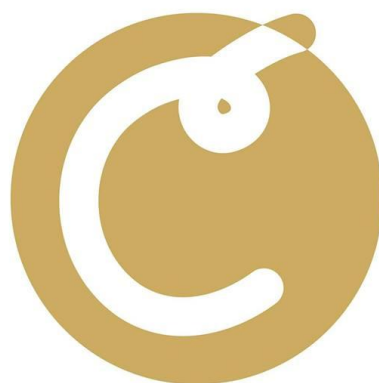
⁸¹ Contemporary: Pronájem. *Contemporary* [online]. Praha: Contemporary, 2015 [cit. 2018-06-02]. Dostupné z: <http://contemporary.cz/index.php?page=pronajem>

s vazebnými prvky po diagonále, a poté následovala *allegrova* část, do které patřilo velmi dlouhé *temps levé sauté, échappé sauté* do *II.* i *IV. pozice* v *épaulement* a *assemblé se sissonnes tombé*. Konci lekce patřilo závěrečné *port de bras*. Hodina byla logicky vystavena, cvičení u tyče gradovala, nikde nebyly přílišné prostoje, ale i přesto na skokovou část nezbylo mnoho času (tyč s protažením trvala asi padesát minut, volnost přibližně třicet minut a na skoky a zklidnění po lekci zbylo jen deset minut). U tyče i na volnosti složení prvků v kombinacích odpovídalo pokročilosti jak technicky, tak délkou, avšak u skoků délka vazeb přesahovala běžný standard, což se mohlo projevit v kvalitě výkonu. Množství skoků v jedné vazbě by bylo výzvou pro profesionálního tanečníka, natož u dospělého amatérského nadšence.

Lektor sděloval pouze občasné připomínky, a to spíše hromadně než individuálně. Pedagogova minulost je dlouhodobě spjata s divadlem, proto lze velmi snadno poznat, že dříve pracoval více s profesionálními než s amatérskými tanečnicími a někdy proto automaticky počítal s jistým zafixovaným základem u klientů, kterým bohužel ve skutečnosti nedisponují. Práce se zájmovou činností dospělých adeptů se velmi liší od profesionální sféry. Často lektor kombinaci spíše „markýroval“, když cvičení demonstroval, což můžeme u začátečníků a mírně pokročilých považovat za nevhodné. Pokud by pedagog zadával cvičení pouze slovně, musel by ho přesně a jasně vysvětlit, což se v této situaci nestalo. Z nejasné ukázky tedy občas vzniklo nejasné zadání, které posléze nebylo vysvětleno ani ústně. Lektor s klienty cvičení u tyče neprováděl, takže během vazby občas převládla u některých nadšenců chaos. Cvičení na volnosti a skokovou část již lektor prováděl současně s klienty, takže se mohli snáze připojit, když se v kombinaci ztratili.

Jako hudební doprovod byly použity známé moderní písně upravené pro baletní hodiny, které motivovaly účastníky lekce k lepším výkonům. Občasnou nevýhodou byla délka skladeb a to, že lektor neznal, jak dlouho budou trvat. Nebyl si jist, zda cvičení bude končit zároveň s hudbou nebo bude-li skladba dál pokračovat i po skončení vazby. Lekci klasického tance navštívilo deset klientů

včetně jednoho muže středního věku. Studio *Contemporary* mi hodinu poskytlo zdarma.⁸²

CONTEMPORARY
prostor pro tanec

Logo Contemporary – prostor pro tanec

(dostupné z <https://www.facebook.com/Contemporary-prostor-pro-tanec-108876412503600/>)

⁸² Založeno na zkušenostech autorky diplomové práce z absolvování lekce klasického tance v *Contemporary – prostor pro tanec* v květnu 2018

4.5. Dance Perfect

Taneční studio *Dance Perfect* zahájilo svou činnost v roce 1992. Za jeho otevřením stojí zakladatelka a současná majitelka Lenka Ottová (1959), která studio nejdříve provozovala v pronajatých tělocvičnách základních škol, první byla ve Vodičkově ulici. O různorodé taneční kurzy byl neskutečný zájem, jelikož v té době žádná taková volnočasová aktivita nebyla poskytována. Z důvodu absence tanečních kurzů Lenka Ottová studio založila, a jelikož se jejímu záměru dařilo, mohla si dovolit rozšiřovat jeho působnost, a tak se rozrostlo do poboček po celé Praze – např. do Nových Butovic, Ďáblic, Vršovic, Strašnic, na Černý Most, celkem asi do šestnácti lokalit. Poté se naskytla možnost nových prostor v malém sále v Paláci Lucerna, kde studio pár let sídlilo, avšak pronajaté tělocvičny neopustilo.⁸³ Až v roce 2002 se *Dance Perfect* přestěhoval do Paláce Metro na Národní třídě, kde studio sídlí dodnes. Ostatní lokality postupně začalo opouštět, jelikož klienti začali být náročnější a prostory tělocvičen přestávaly být vyhovující. Největší slávu a nárůst klientů studio zažilo v porevolučních letech. Mnoho let nemělo konkurenci, protože podobná studia v Praze neexistovala. Je možno říci, že dlouhou dobu mělo studio monopol ve svém oboru. Zpočátku byly kurzy zaměřeny zejména na výuku dětí, ale brzy nato navázaly i kurzy pro dospělé.⁸⁴

V současnosti studio kromě své základní pobočky v centru Prahy provozuje ještě další dvě pobočky na okraji Prahy, a to na Zbraslavi a v Letňanech, které však nejsou příliš velké. Na Zbraslavi je situováno v základní škole a v Letňanech ve fitness centru. Tyto provozovny poskytují pouze dětské lekce (2 – 12 let) jeden den v týdnu a jsou určeny pro klientelu, která obývá okraj hlavního města a z různých důvodů se jí nevyplácí dojíždět do centra města. V hlavním sídle *Dance Perfect* nabízí kurzy i open-class pro všechny věkové kategorie od dvou let

⁸³ BOHUTÍNSKÁ, Jana. Čtete poutavé příběhy podnikatelek, které provozují taneční studia - Podnikatel.cz. *Podnikatel.cz - průvodce vaším podnikáním* [online]. Praha: Internet Info, 2018, 18.10.2012 [cit. 2018-06-08]. ISSN 1802-8012. Dostupné z: <https://www.podnikatel.cz/clanky/ctete-poutave-pribehy-podnikatelek-ktere-provozuj-tanecni-studia/>

⁸⁴ Informace poskytnuté z rozhovoru s Lenkou Ottovou vedeného Barborou Kaplanovou dne 15. března 2018 v Praze

bez omezení věkem.⁸⁵ Škála nabízených kurzů pro dospělé je široká, klienti si mohou vybírat z lekcí *Pilates, Zumby, Salsy, Contemporary Dance, MTV Style, Total Barre, Street Dance, Jazz Dance, Power jógy, Port de Bras, Dancehall, Broadway Dance, Modern Jazz, 80's style, Taneční pro dospělé, Reggaeton, Musical Dance, Street Jazz* a baletu, přičemž baletní lekce pro dospělé jsou poskytovány na úrovních:

- začátečníci
- mírně pokročilí
- mírně pokročilí + špičky
- mírně pokročilí – pokročilí
- středně pokročilí
- pokročilí

Všechny tyto úrovně jsou poskytovány v celkem dvanácti baletních lekcích týdně, z čehož dvě open-class lekce o devadesáti minutách (mírně pokročilí – pokročilí) probíhají v dopoledních hodinách a jsou navštěvovány i profesionálními tanečnicími či cizinci. Další dvě otevřené lekce (začátečníci a mírně pokročilí) se konají o víkendu, v sobotu odpoledne – začátečníci absolvují hodinu trvající šedesát minut a mírně pokročilí lekci trvající devadesát minut. Ostatní hodiny klasického tance probíhají ve všední dny v odpoledních až večerních hodinách, časově od 16.30 nejpозději do 21.30 hodin.⁸⁶

Ceny se odvíjejí od zaměření lekce (děti, mládež, dospělí), od délky jejího trvání (šedesát nebo devadesát minut) a také od náročnosti výuky (na některých lekcích mohou být přítomni i dva lektori). Pololetní kurz (září až leden a únor až červen) vyjde na 3.350 až 4.400 Kč, konkrétně baletní kurz pro začátečníky stojí na pololetí 3.950 Kč (jedenkrát týdně šedesát minut) a pro mírně pokročilé 4.400 Kč (jedenkrát týdně na devadesát minut). Kurzovné se v průběhu pololetí snižuje v intervalech vždy po jednom uplynulém měsíci. Další možnosti účasti v kurzech:

⁸⁵ Informace poskytnuté z rozhovoru s Lenkou Ottovou, vedeného Barborou Kaplanovou dne 15. března 2018 v Praze

⁸⁶ Rozvrh | [danceperfect.cz](http://www.danceperfect.cz). Úvod | [danceperfect.cz](http://www.danceperfect.cz) [online]. Praha: Dance Perfect, ©2009-2010 [cit. 2018-06-08]. Dostupné z: <http://www.danceperfect.cz/cz/rozvrh-graficky>

- Zlatý čip studia (platnost 5 měsíců), cena: 8.888 Kč – přístup na kurzy a open-class pro dospělé (max. pět lekcí týdně)
- Executive class (platnost 5 měsíců), cena: 12.012 Kč – neomezený přístup na kurzy a open-class pro dospělé

V rámci jednoho pololetního kurzu si klienti mohou nahradit pět lekcí. Na otevřené lekce studio poskytuje zvýhodněné permanentky, které jsou rozděleny dle zaměření lekce. Karta *Body & Mind* (lekce šedesát minut) na hodiny fitness zaměření vychází cenově výhodněji než tzv. *Dance Card* (lekce devadesát minut) na taneční hodiny, jejíž ceny jsou následující:

- jednotlivý vstup, cena: 240 Kč
- 5 lekcí (platnost 2 měsíce), cena: 1.150 Kč
- 10 lekcí (platnost 3 měsíce), cena: 2.150 Kč
- 20 lekcí (platnost 5 měsíců), cena: 4.200 Kč

Dance Card slouží pro hodiny baletu pro středně pokročilé a pokročilé a pro hodiny *Contemporary Dance* pro středně a velmi pokročilé (profi).

Weekend Card je určena zájemcům o devadesátiminutové víkendové lekce. Ceny:

- jednotlivý vstup, cena: 210 Kč
- 5 lekcí (platnost 2 měsíce), cena: 950 Kč
- 10 lekcí (platnost 3 měsíce), cena: 1.800 Kč
- 20 lekcí (platnost 5 měsíců), cena: 3.300 Kč⁸⁷

Během letních měsíců studio poskytuje odlišný program formou čtyřdenních workshopů od pondělí do čtvrtka. Seminář se svým zaměřením specializuje na vybranou taneční techniku, kterou posléze po čtyři dny navštívujeme. Týden si vybereme dle stylu, který nás zajímá nebo dle lektora, na kterého jsme zvyklí. Souběžně s workshopy probíhají též fitness aktivity formou open-class, které si též můžeme zvolit dle stylu lekce či dle vyučujícího. Na fitness lekce je možnost využít běžnou permanentku či si zakoupit novou a dále ji využívat od září, dokud neskončí její platnost. Ceny čtyřdenních letních workshopů:

- lekce 60 minut (*Week Card 60'*), cena: 760 Kč

⁸⁷ Ceník kurzů | danceperfect.cz. Úvod | *danceperfect.cz* [online]. Praha: Dance Perfect, ©2009-2010 [cit. 2018-06-08]. Dostupné z: <http://www.danceperfect.cz/cz/cenik-kurzu>

- lekce 90 minut (*Week Card 90'*), cena: 840 Kč⁸⁸

Dance Perfect spravují celkem tři osoby – majitelka studia, jenž sama vyučuje některé dětské lekce, stará se o přihlášky do kurzů a ve vytížených dnech jí nedělá problém vypomoci na recepci, dále manžel majitelky, který obstarává PR a grafiku studia a ještě další, třetí osoba, která má na starost chod kanceláře a recepcí.⁸⁹ Celkový počet vyučujících lektorů všech lekcí ve studiu dosahuje čtyřiceti pěti, z toho se dvacet čtyři věnuje lekcím pro dospělé a sedm pedagogů pouze baletu (od září roku 2018 přibude osmá lektorka baletních lekcí). Nyní je pět lektorek ženského pohlaví a zbylí dva pedagogové jsou muži.⁹⁰ Majitelka L. Ottová v rozhovoru zmiňuje důležitost lektora, jelikož podle jejího názoru klienti nechodí na lekci, ale na lektora. Mnoho hodin v rozvrhu zůstává jen díky lektorům a jejich způsobu výuky. Starším a zkušenějším pedagogům nechává majitelka ve vedení lekcí volnost, systém je čistě na nich, ale u mladších lektorů, učících zejména dětské lekce, majitelka hodiny pravidelně navštěvuje a své dojmy poté s lektorem či lektorkou v soukromí sdílí.⁹¹ Při studiu *Dance Perfect* Lenka Ottová v roce 2006 založila také profesionální taneční soubor *DOT504*, který se věnuje současnému tanci.⁹²

4.5.1. Prostředí, lokalita a zázemí *Dance Perfectu*

Hlavní pobočka studia *Dance Perfect* se nalézá v centru Prahy na Národní třídě. Jelikož je do této lokality velmi dobré dopravní spojení (v těsné blízkosti stanice metra i tramvaje), studio nenabízí žádnou možnost parkování pro klienty, ale když někdo přece jen přijede automobilem, může využít placené podzemní parkování v garážích *Národního divadla* ve stejné ulici.

⁸⁸ V DANCE PERFECTU jako doma. U nás je léto jedna báseň! - Novinky | danceperfect.cz. Úvod | danceperfect.cz [online]. Praha: Dance Perfect, ©2009-2010 [cit. 2018-06-08]. Dostupné z: <http://www.danceperfect.cz/cz/novinky/180426/v-dance-perfectu-jako-doma-u-nas-je-leto-jedna-basen->

⁸⁹ Informace poskytnuté z rozhovoru s Lenkou Ottovou vedeného Barborou Kaplanovou dne 15. března 2018

⁹⁰ Lektoři přehled | danceperfect.cz. Úvod | danceperfect.cz [online]. Praha: Dance Perfect, ©2009-2010 [cit. 2018-06-08]. Dostupné z: <http://www.danceperfect.cz/cz/lektori>

⁹¹ Informace poskytnuté z rozhovoru s Lenkou Ottovou vedeného Barborou Kaplanovou dne 15. března 2018 v Praze

⁹² DOT504 Dance Company: Soubor. *DOT504 Dance Company* [online]. Praha: Studio DANCE PERFECT, 2006 [cit. 2018-06-10]. Dostupné z: <http://www.dot504.cz/soubor/>

Prostory tanečního studia se nacházejí v Paláci Metro (nepřetržitě hlídáný objekt s vrátnicí), kde v prvním patře vstoupíme do místnosti s recepcí, u které se v provozní době studia vyskytuje recepční. V současnosti k povinným vědomostem osoby na recepci patří komunikace v anglickém jazyce, jelikož studio navštěvuje kromě českých občanů i mnoho cizinců. Ve studiu si klienti mohou zakoupit drobné občerstvení, teplé i chlazené nápoje a v rámci propagace studia též dětský baletní notýsek, do kterého děti po zdařilých lekcích dostávají razítka nebo samolepky. Nově bude do prodeje zařazena i láhev na pití s logem *Dance Perfect*. Studio poskytuje propagační letáčky s natištěným rozvrhem či s nabídkou letních příměstských táborů pro děti. Klientům zdejších tanečních kurzů je poskytována sleva do tanečního obchodu *Grishko*, se kterým *Dance Perfect* spolupracuje. Jako každý jiný soukromý podnik zažilo i toto studio léta slávy i období krize. Dnes vzpomíná na roky, kdy bylo na sále až padesát klientů, majitelka studia větou: „*Zlatá léta pominula.*“ A je přesvědčená, že se již taková doba nikdy nevrátí. V současné době studiu pomáhají dotace Prahy 1, které byly využity např. na koupi nového baletizolu.⁹³

Do prostor studia zahrnujeme recepci, tři taneční sály, dámskou a pánskou šatnu, sprchy, toalety a zázemí pro lektory. Kancelář majitelky a dalších pověřených osob se nachází v těsné blízkosti studia, rovněž v prvním patře budovy.⁹⁴

4.5.2. Prostory *Dance Perfectu*

Po vstupu do studia vidíme recepci, jež dominuje místnosti, ve které lze využít laviček a počkat na začátek lekce. Oba dva sály, které se v prvním patře nacházejí, mají prosklené stěny, tudíž můžeme sledovat průběh lekcí, které v sálech zrovna probíhají. V dobách vzniku studia, když byl o taneční lekce velký zájem, kapacita v sále přesahovala padesát lidí. Dnes si ale takový počet lidí studio na jedné lekci nemůže dovolit. Doba je nekompromisní a každý klient vyžaduje individuální péči a svůj prostor. Dnes se proto kapacita řídí velikostí sálu a hlídá se zejména při dětských lekcích. Maximální počet osob v kurzu

⁹³ Informace poskytnuté z rozhovoru s Lenkou Ottovou vedeného Barborou Kaplanovou dne 15. března 2018 v Praze

⁹⁴ Informace poskytnuté na základě osobní návštěvy *Dance Perfectu* autorkou diplomové práce

pro dospělé nesmí překročit dvacet pět, v kurzech pro mládež studio stanovuje maximální počet na dvacet teenagerů v jednom kurzu a v rámci dětských lekcí je kapacitní maximum patnáct dětí na kurz.⁹⁵ Studio disponuje celkem třemi sály, z nichž se dva nacházejí přímo u recepcce v prvním patře a o patro výš se společně s další šatnou nachází sál třetí. Sály jsou si velikostně podobné, největší má 147 m² a je vybaven světle hnědým baletizolem na odpružené podlaze, zrcadlovou stěnou, připevněnými baletními tyčemi po dvou stranách sálu, televizí, klimatizací a audio systémem se čtyřmi reproduktory a mixážním pultem.⁹⁶ Druhý sál o velikosti 111 m² rovněž nabízí odpruženou podlahu pokrytou baletizolem, dvě zrcadlové stěny s pevnými baletními tyčemi, klimatizaci a audio systém se dvěma reproduktory a mixážním pultem. Sál ve druhém patře výměrou odpovídá 116 m² a jeho součástí je odpružená podlaha, na níž se nachází tmavý baletizol, zrcadlo na stěně sálu, pevná i mobilní baletní tyč, klimatizace a audio systém se čtyřmi reproduktory, mixážním pultem a zesilovačem.⁹⁷

Studio disponuje třemi šatnami v prvním patře k převlékání klientů hned u recepcce, a dále šatnou ve druhém patře. Do druhého poschodí jsou klienti posíláni, když se naplní kapacita převlékáren u recepcce. Šatny obsahují skříňky na zámeček, který bez poplatku zapůjčuje recepční. Sprchy sousedí s prostory šatny, zatímco toalety jsou umístěny zvlášť naproti recepci.⁹⁸

Taneční studio *Dance Perfect* řadíme mezi první studia svého druhu v České republice.

4.5.3. Návštěva lekce klasického tance v *Dance Perfectu*

Ve studiu *Dance Perfect* jsem navštívila devadesátiminutovou open-class lekci klasického tance pro mírně pokročilé pod vedením lektorky. Na lekci bylo přítomno deset klientů včetně jednoho muže. První část lekce se cvičeními u tyče

⁹⁵ Informace poskytnuté z rozhovoru s Lenkou Ottovou vedeného Barborou Kaplanovou dne 15. března 2018 v Praze

⁹⁶ Taneční sály | danceperfect.cz. *Úvod* | *danceperfect.cz* [online]. Praha: Dance Perfect, ©2009-2010 [cit. 2018-06-08]. Dostupné z: <http://www.danceperfect.cz/cz/prostory>

⁹⁷ Taneční sály | danceperfect.cz. *Úvod* | *danceperfect.cz* [online]. Praha: Dance Perfect, ©2009-2010 [cit. 2018-06-08]. Dostupné z: <http://www.danceperfect.cz/cz/prostory>

⁹⁸ Informace získané na základě osobní návštěvy *Dance Perfectu* autorkou diplomové práce

měla obvyklou strukturu – rozcvičení neboli *warm-up* čelem k tyči, *demi-plié* a *grand plié* v I., II., IV. (pouze *demi-plié* bez *grand plié*) a V. pozici již bokem k tyči, *battement tendu* z I. pozice, *battement tendu* z V. pozice v rychlejším tempu, *battement tendu jeté* z V. pozice, *rond de jambe par terre*, *battement fondu* na *relevé*, *battement frappé* s *petit battement* na *relevé*, *adagio* a *grand battement jeté*. Kombinace u tyče nebyly složité, některé jsme prováděli *en dehors* z pravé strany a *en dedans* z levé strany. Dobře klienty připravily pro cvičení na volnosti. Celé *exercices á la barre* trvalo čtyřicet pět minut.

Před tím, než lektorka zadala cvičení na volnosti, měli klienti chvíli pauzu na protažení a oddech. Prvním *exercice au milieu* byla vazba *adagia*, ve kterém byly prvky jako *tour lent* o 360° v *attitude derriére* nebo *fouetté effacé en face*. Následovala kombinace *battement tendu* v natočení *épaulement* a vazba pro procvičení *pirouettes* z V. pozice *en dehors* i *en dedans*. Další rotační prvky klienti prováděli ve vazbě po diagonále, jejíž součástí byly *pirouettes* ze IV. pozice nebo *tours chaînés*. Před skokovou částí klienti ještě procvičili *glissade en tournant* po diagonále. Mezi *allegro* lektorka zařadila *temps levé sauté* v I., II. a V. pozici, dále *échappé sauté* do II. i IV. pozice, *glissade assemblé* s pažemi nebo *chassé* s ukončením *assemblé* po diagonále. Vrcholem hodiny byl *saut de basque*, který klienti předvedli po diagonále a posléze mohli i po kruhu, ale to absolvovalo pouze pár jedinců, jelikož na zbylé byl prvek již příliš náročný. Na závěr hodiny lektorka společně s klienty provedla *port de bras* a poklonu.

Jelikož se jednalo o open-class, lektorka dopředu nevěděla, kdo na hodinu přijde. Kombinace u tyče byly spíše jednoduššího charakteru, zato vazby na volnosti a v *allegro* byly svým složením někdy až příliš obtížné. Bylo ale znát, že lektorka ovládá metodiku klasického tance a trpělivě vysvětlovala konkrétní prvky těm, kteří je neznali. Během celé hodiny pedagožka vždy kombinaci jen zadala a zopakovala, poté s klienty již cvičení neprováděla. Klienti obdrželi hromadné i individuální korekce a pochvaly, kterými lektorka nešetřila. Hudební doprovod byl zajištěn pomocí cd disku s klavírními nahrávkami, a ač lektorka neměla dopředu připravenou skladbu ke konkrétnímu cvičení, výběr hudby jí nezabral příliš mnoho času. Hodina byla velmi taneční, měla spád, gradaci, příjemnou

atmosféru a klienti odcházeli s úsměvem na rtech. Majitelka studia mi návštěvu lekce klasického tance poskytla zdarma.⁹⁹

Logo Dance Perfectu

(dostupné z <https://ladypraha.cz/katalog/studio-dance-perfect/>)

⁹⁹ Založeno na zkušenostech autorky diplomové práce z absolvování lekce klasického tance v *Dance Perfectu* v květnu 2018

4.6. Taneční škola Cinderella

Taneční školu Cinderella založila v roce 2009 bývalá členka baletního souboru *Národního divadla v Praze* Ida Fišerová (1977). Škola má sídlo v Praze 6 – Bubenči v *Základní škole Emy Destinnové* a další pronajatý taneční sál ve Střešovicích, rovněž v Praze 6. Výuka klasického i moderního tance je poskytována zejména dětem a dospívajícím zájemcům, ale vzhledem k tomu, že zakladatelka a majitelka školy měla již z dřívější doby zkušenosti s vedením lekcí dospělých, otevřela hodiny baletu pro dospělé i ve své taneční škole. V současném rozvrhu nalezneme pouze jednu lekci baletu pro dospělé, jelikož by nyní více večerních lekcí majitelka z rodinných důvodů nestíhala. Od září 2018 jsou v plánu celkem tři lekce včetně výuky tance na špičkách. V odpoledních hodinách v tanečním sále probíhají lekce pro děti a až okolo 19.00 hodiny navazuje lekce baletu pro dospělé, která trvá sedmdesát pět minut. Velký zájem ale klienti projevují o sobotní semináře, které sama Ida Fišerová pořádá. Zaměřují se vždy na konkrétní metodickou problematiku – např. vazebné prvky, metodika odrazu a dopadu, různé druhy *pas de bourée* apod. nebo jsou koncipovány formou talk show, kdy do školy přijde host (např. z *Národního divadla v Praze*).¹⁰⁰

V září bude nabídka baletu pro dospělé v úrovních:

- začátečníci
- pokročilí + špičky

Dříve bylo možné zakoupit si zvýhodněné permanentky, což nyní majitelka zrušila, jelikož neučí hodiny pravidelně a ve vedení lekcí se lektorky střídají. V současnosti se kurz platí na pololetí a jeho cena vyjde okolo 3.000 Kč. Návštěva jedné lekce stojí 140 Kč. Studio nabízí i individuální hodiny.¹⁰¹

Kromě zakladatelky a majitelky školy lekce ve studiu vyučují ještě další dvě lektorky. V rámci lekcí pro dospělé se střídá majitelka s jednou pedagožkou.

¹⁰⁰ Informace získané pomocí dotazníku pro Idu Fišerovou sestaveného Barborou Kaplanovou ze dne 27. dubna 2018 v Praze a pomocí dialogu autorky diplomové práce a Idy Fišerové v červnu 2018 v Praze

¹⁰¹ *Taneční a baletní škola Cinderella Praha 6: Ceník* [online]. Praha: Cinderellaballet.cz, ©2009-2017 [cit. 2018-06-10]. Dostupné z: <http://www.cinderellaballet.cz/cenik.html>

Pokud to ale jde, I. Fišerová si ráda lekce pro dospělé vede sama. Studio se jeví spíše jako rodinné a navštěvují jej dlouholetí klienti, maminky dětí, matka s dcerou, manželé nebo cizinci. Ida Fišerová vyžaduje po svých pedagogích kultivovaný projev a taneční oděv na výuku lekcí. Na akce spojené s představením získává *Cinderella* dar od městské části Prahy 6.

Během letních měsíců je škola zavřená pro děti i dospělé a žádné lekce neposkytuje.¹⁰²

4.6.1. Prostředí, lokalita a zázemí *Taneční školy Cinderella*

Oba dva sály, které si taneční škola pronajímá, se nacházejí v lokalitě Prahy 6, nejčastějšími klienty studia jsou tedy lidé žijící poblíž. V Bubenči se sál nachází v prostorách *Základní školy Emy Destinnové*, výhodný je samostatný postranní vstup do budovy. Do těchto prostor se dostaneme automobilem, který lze za poplatek zaparkovat v blízkosti školy, anebo autobusem městské hromadné dopravy, který navazuje na stanici metra Hradčanská. Druhý sál je součástí prostor sokolovny *TJ Tatran Střešovice*, kam se též lze dostat automobilem nebo autobusem či tramvají veřejné dopravy.¹⁰³

Jelikož studio nemá vlastní zázemí, nedisponuje recepcí ani prodejem baletních potřeb. Škola však má vlastní logo.

4.6.2. Prostory *Taneční školy Cinderella*

Taneční sál v Bubenči je vybaven světlým baletizolem, zrcadly a ocelovými vodorovnými tyčemi po stěnách sálu. K hudebnímu doprovodu slouží audio systém s reproduktory. V tanečním sále ve Střešovicích není podlaha pokryta baletizolem, ale zato lze k hudebnímu doprovodu lekcí využít klavír. I zde sál disponuje zrcadly, pevnými tyčemi a audio systémem, ale navíc také mobilními tyčemi, které škola využívá, když je třeba. Součástí prostor náležících ke škole jsou i pánské a dámské šatny, toalety a místnost majitelky, kde je možné

¹⁰² Informace získané pomocí dotazníku pro Idu Fišerovou sestaveného Barborou Kaplanovou ze dne 27. dubna 2018 v Praze a pomocí dialogu autorky diplomové práce a Idy Fišerové v červnu 2018 v Praze

¹⁰³ Informace získané pomocí dialogu autorky diplomové práce a Idy Fišerové v červnu 2018 v Praze

uskladnit kostýmy na představení. Ač se jedná o komornější taneční školu, její prioritou je spokojenost dětí, rodičů a také klientů, kteří se v hodinách klasického tance cítí příjemně.¹⁰⁴

4.6.3. Návštěva lekce klasického tance v *Taneční škole Cinderella*

Lekce klasického tance pro dospělé se konala v tanečním sále v Bubenči a trvala sedmdesát pět minut. Hodinu pro pokročilejší klienty, které se zúčastnilo pět osob včetně jednoho muže středního věku, vedla sympatická lektorka. Klienti absolvovali v rámci cvičení u tyče rozcvičení čelem k tyči, které obsahovalo i protažení zad, a dále kombinace *grand plié* a *relevé* ve *II.*, *I.* a *V. pozici*, *battement tendu* z *V. pozice* v natočení *épaulement* i *en face*, *battement tendu jeté* z *I. pozice* do *V. pozice* čelem k tyči, *rond de jambe par terre*, *battement fondu s pirouettes* z *V. pozice*, *battement frappé*, *adagio* a švihy čelem k tyči, které vynahradily *grand battements*. Cvičení na volnosti obsahovala *battement tendu* v *épaulement* v kombinaci s *pas de basque*, *adagio s tour lent* v *attitude croisée* a *grand battement s pas balancé en face* a *glissade en tournant*. Velmi příjemné zpestření lekce poskytl historický tanec *Pavane*, který klienti neprováděli poprvé, ale bylo vidět, že se jedná o ustálenou choreografii. Skokovou část lektorka v lekci vynechala úplně, místo ní ušetřený čas věnovala nácviku scénického *pas de basque* v řadě, kdy se klienti drželi za ruce, a dále vytvoření krátké choreografie na hudbu Petra Iljiče Čajkovského (1840–1893) s názvem *Květinový valčík* z baletu *Spící krasavice*.

Hodina probíhala ve velmi klidné a příjemné atmosféře. Kombinace byly jednoduché, ale občas se v nich vyskytl i obtížnější prvek, který byl pro klienty výzvou. Lektorka vazbu pečlivě zadala a poté s klienty a hrající hudbou již cvičení znovu neprováděla. Nejedna klient proto při plnění kombinace občas tápal, protože si složení prvků jdoucích po sobě nepamatoval. Ač někteří klienti postrádali principy klasického tance a neměli správné postavení těla, bylo zřetelné, že si lekci naplno užívají. Lektorka dávala opravy jak hromadné, tak individuální pomocí doteku. Někdy dokonce vyžadovala, aby si klienti konkrétní

¹⁰⁴ Informace získané pomocí dotazníku pro Idu Fišerovou sestaveného Barborou Kaplanovou ze dne 27. dubna 2018 v Praze a pomocí dialogu autorky diplomové práce a Idy Fišerové v červnu 2018 v Praze

prvek vyzkoušeli a opravili. Jako hudební doprovod pedagožka zvolila klavírní skladby pro baletní hodiny z cd nosiče. Lekce mi byla poskytnuta zdarma.¹⁰⁵

Logo Taneční školy Cinderella

(dostupné z <http://www.cinderellaballet.cz/blog/podekovani-3/>)

¹⁰⁵ Založeno na zkušenostech autorky diplomové práce z absolvování lekce klasického tance v *Taneční škole Cinderella* v červnu 2018

5. Závěr

V závěru diplomové práce je nutno zdůraznit, že otevřít si soukromé taneční studio vůbec není jednoduchou záležitostí. Nevýhodou – pro někoho spíše výhodou – současné doby je, že si taneční studio může založit opravdu kdokoli, jelikož se jedná o volné podnikání. Studio zaměřené na taneční aktivity si proto může založit člověk bez jakéhokoliv tanečního a pedagogického vzdělání, na což posléze mohou doplatit nic netušící klienti, kteří považují pedagoga za důvěryhodného. V rámci průzkumu jednotlivých tanečních studií mohu výsledky shrnout do tvrzení, že si klienti mohou studio vybrat jak podle kvality, tak podle ceny. Není však zaručeno, že za nízkou cenu dostanou obsahově a odborně kvalitní lekci. Pro některé klienty je rozhodující, jaké vzdělání má jeho lektor či na jaké úrovni je výuka. Jiní naopak volí lekce cenově dostupnější, neboť si chtějí pouze zatančit a odborná kvalita výuky není pro ně podstatná. Konkurence mezi studii dnes je obrovská a klienti mají z čeho vybírat. Velmi záleží i na majitelích studií, jaké lektory si vyberou pro vedení lekcí. Klient s určitou taneční zkušeností by měl poznat, zda pedagog vede lekci profesionálně a zda rozumí tomu, co učí. V opačném případě mohou klienti špatným vedením získat různé zdravotní problémy.

S téměř všemi majiteli či manažery studií jsem se osobně setkala nebo byli ochotni spolupracovat a vyplnili mi dotazník týkající se jejich studia. Musím konstatovat, že většina majitelů byla velmi ochotná a poskytla mi cenné informace, pouze v jednom tanečním studiu byl majitel natolik zaneprázdněn, že komunikace s ním nebyla jednoduchá a nakonec dotazník nevyplnil. Pro mě jako tanečního pedagoga bylo velmi přínosné absolvovat lekce klasického tance v jednotlivých tanečních studiích, vidět při hodině skvělé lektory sršící optimismem a naopak lektory, kteří byli bez energie a navíc neměli potřebné znalosti v oboru. Každý taneční pedagog by měl předávat krásu tanečního umění v pozitivní atmosféře a zprostředkovávat tak klientům příjemný zážitek z návštěvy lekce.

6. Bibliografie

Literatura

ČÁP, Jan a Jiří MAREŠ. *Psychologie pro učitele*. 2. vydání. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-273-7.

DIVADELNÍ ÚSTAV. Kabinet pro studium českého divadla. *Český taneční slovník: tanec, balet, pantomima*. Vyd. 1. Praha: Divadelní ústav, 2001. ISBN 80-7008-112-0.

FOSTER, Rory. *Ballet Pedagogy: The Art of Teaching*. I. Title. Florida: University Press of Florida, 2010. ISBN 978-0-8130-3459-1.

JANEČEK, Václav. *Úvod do taneční pedagogiky*. Praha: Nakladatelství Akademie múzických umění, 2013. ISBN 978-80-7331-267-1.

JŮVA, Vladimír et al. *Základy pedagogiky: pro doplňující pedagogické studium*. 100. publikace. Brno: Paido, 2001. ISBN 80-85931-95-8.

KANTOROVÁ, Jana a kol. *Vybrané kapitoly z obecné pedagogiky I*. Olomouc: Hanex, 2008. ISBN 978-80-7409-024-0.

KOPECKÝ, Martin. *Vzdělávání na doživotí: další vzdělávání dospělých v Praze, jeho cíle, perspektivy a metody*. Praha: Respekt institut, 2008. ISBN 978-80-904153-0-0.

NOVERRE, Jean Georges. *Listy o tanci a baletech*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1984. ISBN 14-239-84.

TARASOV, Nikolaj Ivanovič. *Klasický tanec: Škola mužské interpretace*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983. ISBN 14-485-83.

VAGANOVOVÁ, Agrippina Jakovlevna. *Základy klasického tance*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1980. ISBN 14-602-80.

Internetové zdroje

Baletní Akademie | *BaletniAkademie.cz* [online]. Praha: © Adéla Pollertová, 2013 [cit. 2018-05-18]. Dostupné z: <http://www.baletniakademie.cz>

BOHUTÍNSKÁ, Jana. Čtete poutavé příběhy podnikatelek, které provozují taneční studia - Podnikatel.cz. *Podnikatel.cz - průvodce vaším podnikáním* [online]. Praha: Internet Info, 2018, 18.10.2012 [cit. 2018-06-08]. ISSN 1802-8012. Dostupné z: <https://www.podnikatel.cz/clanky/ctete-poutave-pribehy-podnikatelek-ktere-provozuj-tanecni-studia/>

Centrum Tance: Centrum Tance - kurzy a lekce tance a cvičení [online]. Praha: Allstar Group, 2018 [cit. 2018-05-27]. Dostupné z: <https://www.centrumtance.cz/>

Contemporary [online]. Praha: Contemporary, 2015 [cit. 2018-06-02]. Dostupné z: <http://contemporary.cz/>

DOT504 Dance Company [online]. Praha: Studio DANCE PERFECT, 2006 [cit. 2018-06-10]. Dostupné z: <http://www.dot504.cz/>

FITNESS & CARDIO cvičení v Praze a Brně [online]. Centrum tance, 2018 [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: <https://www.fitnesscardio.cz/>

HRUŠOVSKÝ, Pavel. S tykáním buďte opatrní, může vám být na škodu. *IDNES.cz* [online]. MAFRA, 2008, 11. června 2008 [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: https://finance.idnes.cz/s-tykanim-budte-opatrn-muze-vam-byt-na-skodu-fnq-/podnikani.aspx?c=A080610_161116_firmy_rady_plo

KRAMEŠOVÁ, Andrea. Taneční aktuality: Adéla Pollertová: „Asi potřebuji být za hvězdu.“. *Taneční aktuality: Rozhovory* [online]. Taneční aktuality, 2011©, 5.9.2016 [cit. 2018-05-25]. Dostupné z: <http://www.tanecniaktuality.cz/adela-pollertova-asi-potrebuji-byt-za-hvezdu/>

MOREIRA, Veronika. Vliv hudby na psychiku člověka. *Zdravý život* [online]. Economia, 2015, 11. srpna 2015 [cit. 2018-04-04]. Dostupné z: <https://dusevni-zdravi-a-psychologie.zdrave.cz/vliv-hudby-na-psychiku-cloveka/>

Pirueta [online]. Praha: © Copyright Baletní škola Pirueta, 2018 [cit. 2018-05-27]. Dostupné z: <http://pirueta.cz/>

Taneční a baletní škola Cinderella Praha 6 [online]. Praha: Cinderellaballet.cz, ©2009-2017 [cit. 2018-06-10]. Dostupné z: <http://www.cinderellaballet.cz/>

TAUSSIG, Jan. Jóga – Pět Tibeťanů, cesta jak se cítit lépe | Sportvital. *Sportvital* [online]. Sportvital, ©2017, 20.9.2014 [cit. 2018-05-27]. Dostupné z: <http://www.sportvital.cz/sport/joga-pet-tibetanu-cesta-jak-se-citit-lepe>

Úvod | *danceperfect.cz* [online]. Praha: Dance Perfect, ©2009-2010 [cit. 2018-06-08]. Dostupné z: <http://www.danceperfect.cz/cz>

WikiHow - *How to do anything* [online]. Paalo Alto (Kalifornie): wikiHow [cit. 2018-03-07]. Dostupné z: <https://www.wikihow.com/Main-Page>

WILKINSOVÁ, Charlotte. The grit and the glory: French ballet star Marie-Agnès Gillot looks back on stunning career. *France 24* [online]. France 24, 2018, 2018-03-08 [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: <http://www.france24.com/en/20180308-marie-agnes-gillot-paris-opera-ballet-dance-retirement>

Akademické práce

MACHÁLKOVÁ, Andrea. *Zájmové vzdělávání dospělých v oblasti trávení volného času*. Zlín, 2014. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií. Vedoucí práce Jaroslav Balvín.

NEMEC, Ján. *Problematika soukromého baletního studia jako součást sítě tanečního školství*. Praha, 2002. Bakalářská práce. Akademie múzických umění v Praze, Hudební a taneční fakulta, Katedra tance. Vedoucí práce Marilena Halászová.

SPÁČILOVÁ, Martina. *Zájmové vzdělávání dospělých*. Olomouc, 2012. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Iveta Bednaříková.

Lidské zdroje

Dotazník sestavený Barborou Kaplanovou pro Veroniku Vaškovou ze dne 8. března 2018 v Praze

Dotazník sestavený Barborou Kaplanovou pro Petru Dědkovou ze dne 24. března 2018 v Praze

Dotazník sestavený Barborou Kaplanovou pro Idu Fišerovou ze dne 27. dubna 2018 v Praze

Rozhovor s Lenkou Ottovou, vedla Barbora Kaplanová dne 15. března 2018 v Praze

Rozhovor s Adélou Pollertovou, vedla Barbora Kaplanová dne 28. května 2018 v Praze

7. Přílohy

7.1. Dotazník pro majitele tanečních studií

V dotazníku někteří z majitelů tanečních studií neodpověděli na všechny uvedené otázky. Pokud svou odpověď uvedli, je zaznamenána do textu práce o příslušném tanečním studiu.

1. Proč jste se rozhodl/a založit taneční studio? Jaká je jeho právní forma (pořadatel)?
2. Jak dlouho Vaše taneční studio již funguje? Má nějaké tradice?
3. V jakém prostředí se studio nachází? Máte k dispozici hlídaný objekt?
4. Celkový počet osob podílejících se na chodu organizace.
5. Kolik lektorů zajišťuje výuku tance? Kolik z nich se specializuje na výuku baletu?
6. Formy zaměstnaneckého poměru lektorů.
7. Má Vaše studio více poboček? Jaká je na pobočky dostupnost?
8. Je Vaše studio baby-friendly? Přihlížíte nějakým způsobem k maminkám s dětmi? Poskytujete např. hlídání během lekcí?
9. Zaměření studia a nabízí Vaše studio pouze balet nebo i jiné taneční styly? (Týká se výuky dospělých, ne dětí!)
10. Celkový počet kurzů, kolik z toho zaměřeno na balet?
11. Poskytuje Vaše studio kurzy, open-class nebo obojí? V čem vidíte výhody a nevýhody těchto možností?
12. Jaký je ceník? Kurzy, jednotlivé lekce, open-class, permanentka?
13. Projevují lidé o kurzy velký zájem (případně o workshopy nebo speciální lekce)?
14. Pro jakou cílovou skupinu jsou kurzy určeny? (Věk, rekreace, soutěže)?
15. Jaký je, dle Vás, nejčastější důvod návštěvy Vašeho studia – proč lidé chodí zrovna k Vám?
16. Jak často otevíráte nové lekce? Přichází mnoho nových lidí nebo spíše stálá klientela?
17. Jezdí k Vám, kromě lidí z blízka, i lidé z okolí nebo z jiných měst v ČR?
18. Vašimi klienti jsou pouze ženy nebo i muži? Kolik asi můžu v rámci baletních lekcí?

19. Kolikrát v týdnu probíhají baletní lekce? Jaká je jejich doba trvání a ve které části dne se konají? Nabízíte i individuální lekce? Je o ně zájem?
20. Máte na výběr i nějaké speciální lekce? (Tanec na špičkách, scénická praxe, cvičení pro maminky s dětmi, cvičení spojená s baletem...?)
21. Jaké pokročilosti nabízíte v rámci baletních lekcí?
22. Máte věkové nebo jiné omezení pro klienty? Pokud ano, prosím, specifikujte. Jaký je přibližný věkový průměr v kurzech?
23. Máte omezený počet klientů v kurzu?
24. Specifikujte koncepci a průběh lekcí, zdali je jednotná, záleží na pedagogovi nebo pokročilosti?
25. Hudební doprovod ve Vašem studiu
26. Podle jakých kritérií vybíráte a přijímáte nové lektory?
27. Jaký by podle Vás měl být ideální lektor pro Vaše studio?
28. Jak je pro Vás důležité odborné vzdělání a zkušenosti lektora?
29. Vzdělání a věk lektorů – specifické požadavky, omezení?
30. Pořádáte hospitace nebo kontrolujete průběh lekcí nějakým způsobem jako vedoucí/ředitel-ka/majitel-ka studia?
31. Máte nějaká pravidla ke vztahu pedagog – klienti? Popř. konkrétní požadavky na pedagoga (mluva, oblečení, pravidla, disciplína)?
32. Jaká je vybavenost studia? Kolik sálu? Specializace na balet – baletní vybavení?
33. Šatny a jejich systém (zamykací skříňky, sprchy, wc, kapacita šatny)? Je prostor z Vašeho pohledu dostačující vzhledem k počtu klientů?
34. Nachází se ve studiu recepce a koordinátor-ka/recepční? Je vždy k dispozici nebo jen v době výuky? Mohou lidé volat během dne nebo pouze mailový kontakt?
35. Dodržuje studio svátky práce? Jaký provoz studia máte?
36. Poskytujete možnost lekcí i během letních prázdnin? Nebo je provoz přerušovaný/omezený?
37. Máte k dispozici propagační materiál k Vašemu studiu, je jednotné (logo studia, oblečení, knihy...)? Lze u Vás propagační materiál zakoupit?
38. Má Vaše studio internetové stránky (jak často aktualizované)? Máte rozšířenou reklamu, popř. kde?
39. Navázali jste spolupráci s osobou/deníkem nebo s obchodem z tanečního světa?

40. Je možnost wifi pro klienty ve Vašem studiu?
41. Nabízíte možnost náhrady lekcí? Existuje nějaký náhradový systém pro klienty?
42. Poskytuje Vaše studio prodej občerstvení, pití nebo baletního (tanečního) sortimentu?
43. Ekonomika – příjmy a výdaje. Přijímáte nějaké dotace? Je složité udržet chod studia? (+ kurzovné, pronájem prostor, vystoupení, dotace – mzdy, pronájem místa – lokalita)
44. Proč si myslíte, že lidé chodí na balet právě k Vám?
45. Z Vašeho pohledu, jaký typ lidí si myslíte, že Vaše studio nejvíce navštěvuje?

7.2. Fotografická příloha

*Adéla Pollertová při výuce dospělých ve velkém sále BAAP
(dostupné z <http://www.baletniakademie.cz/baletni-akademie/>)*

*Výuka dětí v sále 1 v BŠ Pirueta
(Dostupné z <http://pirueta.cz/agentura/>)*

Taneční sál v Centru tance v Praze

(dostupné z <https://www.centrumtance.cz/tanec/Saly.asp?S=&uid={5EDED25F-49FA-4BEE-BC7C-A7D1E41AFFE9}&mrcd=PRAH>)

Velký sál studia Contemporary – prostor pro tanec

(dostupné z <http://www.databazetance.cz/contemporary-prostor-pro-tanec/>)

*Velký sál studia Dance Perfect
(dostupné z <http://www.danceperfect.cz/cz/prostory>)*

*Taneční sál v TŠ Cinderella
(dostupné z <https://nejremeslnici.nejzona.cz/fotka/69957-renovace-sportovni-podlahy-baletni-skola-cinderella>)*